

<p>Aanwezig: Voorzitter Mevrouw W. van Nunen</p> <p>Raadsleden: De heer E.G.T. Braam De heer D.R. Cupedo De heer D.F.A. van Dam De heer C. P.I.M. Dolmans De heer M. van 't Eind (v.a. 22.07 uur) De heer M.J. van Enk (tot 23.10 uur) Mevrouw P.G. Kames</p>	<p>Vervolg aanwezige raadsleden: Mevrouw S. van Maarseveen (v.a. 22.00 uur) Mevrouw B.M.B.T. de Haan-Niesen De heer U.H. Oelen Mevrouw L.B. Oude Alink (tot 22.00 uur) Mevrouw S. Y. Schwencke Mevrouw W. van der Weij De heer A. Zoghbi</p> <p>Aanwezige fractieassistenten: De heer M.H. Beij De heer J.D. Stam</p> <p>Insprekers: Kinderrechtenambassadeurs Mina, Jessy, Cory en Sem De heer. S. Albers De heer Hoyer Mevrouw</p>
<p>Aanwezige portefeuillehouders: Wethouder, de heer A. van de Laar Wethouder, de heer G. van Malsen Wethouder, de heer M. Wit</p>	<p>Griffie: Forumgriffier: De heer J. Hoefnagel De heer S.A. Manuel (verslag)</p>

1. Opening

De voorzitter: Collega's, van harte welkom bij deze vergadering van Forum Stad op dinsdag 6 december. Ook aan de inwoners die meekijken via de livestream, van harte welkom. We hebben zo langzamerhand toch een redelijke agenda geproduceerd met elkaar. Er komen nog een paar agendaverzoeken, maar dat zal ik bij desbetreffende punt aan u verzoeken. Zoals u ziet ligt er een dubbele traktatie bij uw koffie, thee, wat u zelf heeft ingeschonken. Dat is een traktatie van MRDH naar aanleiding van de rijks gelden voor de regio voor verbetering van openbaar vervoer en ander vervoer, vervoerslijnen. En een traktatie van de jarige collega die beneden zit, Mirjam Brummelaar. Dus van harte gefeliciteerd, Mirjam, maar ja dat hoor je niet, want je zit beneden. Nog een andere mededeling, ik zal zo nu en dan zelf ook het woord voeren omdat ik hier ook namens de Partij van de Arbeid het woord voer, als enige fractievertegenwoordiger. Dus dan zet ik mijn pet even af als voorzitter, maar dan heb ik zelf ook iets in te brengen bij enkele agendapunten. Ik hoop dat u dat mij gunt. Dan is dat de opening.

2. Algemeen insprekrecht

De voorzitter: Dan hebben we een aantal sprekers, zoals u ook hebt kunnen lezen bij de agenda. Allereerst de kinderrechtenambassadeurs zou ik willen verzoeken om naar de microfoon te lopen en het woord te nemen. Aan jullie. Vijf minuten hebben jullie gezamenlijk.

Mina: Beste gemeenteraad van Rijswijk, wij zijn de kinderrechtenambassadeurs, ik ben Mina, Jessy, Cory en Sem. Wij willen vandaag graag een belangrijk onderwerp bespreken. Ik geef nu het woord aan Jesse.

Jesse: Wij willen jullie aandacht vragen voor verkeersveiligheid in Rijswijk. Verkeersveiligheid is een onderwerp dat wij als kinderrechtenambassadeurs belangrijk vinden. Wij hebben daar al vaker adviezen over gegeven. Nu geef ik het woord aan Cory.

Cory: Afgelopen week zijn de cijfers bekend geworden over het aantal verkeersongelukken in Zuid-Holland en ook in Rijswijk. Er gebeuren steeds meer ongelukken, ook in Rijswijk. Vooral onder kinderen en jongeren op de fiets en de scooter. Daar maken wij ons zorgen over. Daarom willen we aan de gemeente vragen om hier wat aan te doen. Ik geef nu het woord aan Sem.

Sem: Beste gemeente, kunt u ervoor zorgen dat wij veilig naar school kunnen blijven gaan. Daarom wil ik de wethouder Van de Laar van Verkeer onze wensen meegeven en hem dit bord overhandigen. Wij vragen hiermee aandacht voor verkeersveiligheid schoolroutes.

Mina: Armand, wij willen u nu iets geven.

De heer Van de Laar: Dank je wel. En deze nog erbij, dank je wel. Dank voor het inspreken, voor de, wat staat erop? Verkeersveilige schoolroutes. Dank je wel. Zal ik jou ook nog een hand geven? Dank je wel.

De voorzitter: Erg mooi, en dank jullie wel. En met elkaar kun je zoiets moois produceren dus, als je actief bent voor de kinderrechtenambassadeurs. Heel mooi, dank jullie wel. En ik ga ervan uit dat de wethouder er van alles mee gaat doen ook. En er is een vraag nog. Mevrouw Kames, u wilde een vraag stellen nog aan de kinderrechtenambassadeurs?

Mevrouw Kames (Rijswijks Belang): Nou, ik wilde alleen zeggen, eigenlijk wat je net al zei, ik hoop dat de wethouder er wat mee gaat doen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank. Dan is de tweede spreker de heer Sander Albers over het ontwerp Pasgeld-West van Autobedrijf Weerheim. Aan u het woord, mijnheer Albers.

De heer Albers: Dank u wel. Ik ben Sander Albers, ik ben hier namens Autobedrijf Weerheim samen met mijn compagnon Herbert Eits. Geachte leden van het Forum, allereerst nogmaals onze dank dat wij ons zegje hier mogen doen na de inspraak van een maand geleden, dat jullie dit toch op de drukke agenda hebben willen zetten en jullie ons nogmaals willen aanhoren. Zoals toen ook gemeld hebben wij op 1 september de informatieavond bijgewoond over het presentatie van Pasgeld-West en er werden allemaal mooie plannen gepresenteerd. Maar er werd ook een melding gemaakt over een zogenoemde knip. De knip, die zou in de Lange Kleiweg komen te staan en die zorgt ervoor dat er geen doorgaand verkeer meer mogelijk is voor motorvoertuigen. Het ultieme idee zou zijn een soort fietsstraat waarbij auto's of motorvoertuigen verder te gast zouden zijn. Ons Autobedrijf Weerheim heeft twee werkplaatsen, deze zijn qua werkzaamheden

onlosmakelijk van elkaar verbonden. De ene werkplaats is gesitueerd op het industriegebied de Heulweg, dit is een nevenwerkplaats, hier doen wij wel alle voorkomende werkzaamheden waaronder apk's, maar ook onze bandenhotel is daar. De andere werkplaats is op het Haantje en deze is het klantcontactcentrum, dit is onze hoofdwerkplaats en hier doen wij eigenlijk alles, inclusief het aannemen van alle auto's. Het Haantje is al eens afgesloten, die is aan eenzijdig nu dicht door het spoor wat is afgesloten. Het afsluiten van het spoor, hiervoor zijn wij lange tijd in gesprek geweest met de gemeente. Totdat de reactietermijn verlopen was werd ons pas door de gemeente gemeld dat zij niet de juiste persoon waren, althans dat zij niet de juiste persoon waren om tegen te ageren. De teleurstelling hier was bij ons al erg groot, wij moesten dit namelijk opnemen met het Rijk. Dit heeft voor ons gezorgd dat wij hier niks meer tegenin konden brengen en dat dit gewoon doorging en het spoor werd afgesloten. Waardoor wij dus aan een doodlopende straat zitten. Hierbij zijn we ongeveer 50 procent van onze doorgangen, of in ieder geval de langskomende doorgangen verloren. U voelt het ook wel een beetje aankomen, de knip in de Lange Kleiweg die zorgt er ook voor dat onze twee werkplaatsen los zouden komen van elkaar. De voorzichtige schatting die wij hebben gemaakt is dat wij ongeveer 35 verkeersbewegingen per dag maken, dat houdt dus in 70 verkeersbewegingen opgeteld, en dit is dus iedere werkdag weer het verhaal. Als wij moeten uitwijken naar de nieuwe route, dan mogen wij dus over de A4 en alle routes daaromheen. Deze route wordt tien keer langer maar de tijd die we daarmee verloren zijn is een veelvoud daarvan. Niet alleen is het de route die veel langer wordt, ook de kilometers die wij dus met elkaar gaan afleggen wordt veel groter, namelijk een grove schatting is ongeveer 90.000 kilometer per jaar meer. Dat is een enorme belasting voor het milieu, en niet alleen voor het milieu, qua tijd kost het ons heel erg veel. De routes, die hebben ook heel veel files staan, waaronder op de A4, maar ook de Laan van 't Haantje wordt steeds vaker een beperkte route omdat er een steeds langere file ontstaat. Die is vaak al zichtbaar bij GroenRijk voor de deur en loopt steeds verder op. Met de nieuwe plannen zijn we eigenlijk alleen maar bang dat deze files alleen maar groter worden. Buiten de frustratie in ons bedrijfsproces is dit ook een stukje verkeersveiligheid wat hiermee in het geding komt. Wij voelen ons als autobedrijf door deze ontwikkelingen steeds verder buitenspel gezet. Mijn collega heeft dat vorige keer al aangehaald, het voelt een klein beetje alsof wij een jachthaven hebben bij een plas die gedempt gaat worden. Eerst is de doorvaart al afgesloten en nu gaat ook de plas dicht. Het is een tijd met heel veel uitdagingen, overal zijn uitdagingen om ons heen, wet-regelgeving, beschikbaarheid van personeel, elektrificatie van het wagenpark. Maar dit waren allemaal uitdagingen waar wij altijd nog wel kansen in zagen, die ons energie geven. Maar in deze huidige uitdaging die ons nu wordt gelegd zien wij geen enkele energievorm ontstaan. Wij staan hier als Autobedrijf Weerheim, uit onze naam hebben wij een klemmend verzoek voor het milieu om dit niet te doen. We hebben een klemmend verzoek om het niet te doen vanuit verkeersveiligheid. Tevens hebben wij ook het klemmend verzoek vanuit andere bedrijven. Wij staan hier niet als afgevaardigde voor andere bedrijven, dat mogen zij zelf doen en zo zijn wij ook niet gestuurd. Maar wij snappen wel dat het heel erg leeft onder de andere bedrijven. Er wordt heel erg over gepraat, maar het wordt ook heel erg gevreesd. Wij zijn niet het enige bedrijf op het Haantje en op de Heulweg, maar het zijn wel heel veel bedrijven die hier heel veel last van gaan krijgen. Wij verzoeken u heel vriendelijk geen knip te maken in de Lange Kleiweg en deze ook niet te wijzigen in een fietsstraat bedankt.

De voorzitter: Dank u. Keurig binnen de vijf minuten. Is het mogelijk dat we de vragen opsparen bij het agendapunt de Pasgeld-RIB die is toegevoegd. Dat zou ik willen voorstellen, dat we. Of heeft u vragen heel specifiek aan de inspreker die daar niet in passen? Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ja ik heb eigenlijk gewoon een vraag, wat zou dit op termijn voor jullie bedrijf betekenen? Als het toch doorgezet wordt.

De heer Albers: Ik kan ons voorstellen dat wij als bedrijf gaan herlokalisieren. Wij zullen een andere plaats moeten gaan vinden waarbij wij onze bedrijfsmatigheid voortzetten. Want wij kunnen deze knip, bedrijfsmatig (het proces wordt zo belemmert) niet te boven komen. Dit is voor ons geen werkbaar situatie dus wij zullen ons als bedrijf moeten gaan oriënteren op een andere locatie.

De voorzitter: Dank. Dan stel ik voor dat we naar de volgende inspreker gaan. Dank mijnheer Albers. Of heeft mijnheer Stam? Ja kan dat echt niet bij het agendapunt dat ook op de agenda staat? Rondom Pasgeld?

De heer Stam (CU): Dank u wel voor het inspreken. Welke, hoeveel bedrijven zitten er nog meer, u gaf aan, ik kom namens ook meerdere bedrijven. Hoeveel bedrijven zitten er nog meer aan specifiek uw weg die doodloopt bij het spoor?

De heer Albers: Aan het Haantje zit op dit moment voor zover wij weten een bedrijf of vijf. Aan het stukje Heulweg, wat verbonden is met de ontsluitingsroutes, zitten dacht ik een vijftien tot twintig bedrijven, op het industriegebied.

De voorzitter: Nogmaals dank, mijnheer Albers voor uw inspreektekst. Dan gaan we over naar de volgende inspreker, is de heer Hoyer met een andere invalshoek op Pasgeld. Maar dat vertelt hij zelf uiteraard.

De heer Hoyer: Sorry, voorzitter, dit is niet op Pasgeld. Het is een heel generiek verhaal vandaag. Maar Pasgeld is daar natuurlijk ook debet aan. Geachte raad, geacht college, vandaag luid ik de noodklok. De noodklok over de enorme schade aan de biodiversiteit die wij met z'n allen veroorzaken op mondiale schaal, maar juist ook in Rijswijk. Morgen, 7 december, begint in Montreal de VN-conferentie over biodiversiteit, de COP15, waarop, ik citeer, een ambitieuze wereldwijde overeenkomst gesloten dient te worden om de natuur en de biodiversiteit te redden. Ze zijn immers de basis van onze levens. Wist u dat in Nederland, de Nederlandse economie al in 2020 voor 40 miljard euro schade aan de biodiversiteit heeft berokkend. Zie het vorige week door ABN AMRO gepubliceerde onderzoek. Nergens in Europa is het zo slecht met de biodiversiteit als in Nederland, er is nog maar 15 procent over van de inheemse planten en diersoorten die we in 1900 in ons land hadden. Terug naar Rijswijk. Onze gemeente telde januari 2020 54.450 inwoners. Volgens de Rijswijkse eigen website zullen dat in 2050 zo'n 84.000 zijn. Een groei van meer dan 50 procent. Ter vergelijking, de prognose van Nederland is ongeveer 12 procent groei. Gelukkig erkent onze gemeente dat enorme groei gepaard dient te gaan met een strenge bewaking van de gevolgen voor sociale cohesie, mobiliteit, werkgelegenheid, klimaat, groen, biodiversiteit et cetera. Voor wat betreft dat laatste is er een beleidsvisie 2030 samen met de bevolking gemaakt, waarin gesteld wordt dat de kwantiteit van het Rijswijkse groen niet zal afnemen en de kwaliteit zal toenemen. Er is een groen beleidsplan die deze doelstellingen kwantitatief ondersteunt. Kortom, groeien, groen en biodiversiteit liggen in de gemeente Rijswijk in goede handen. Helaas, niets is minder waar. Ik geef u een paar voorbeelden. Ikzelf woon nu zo'n 15 jaar in Rijswijk, ik ken nog zomers met veel en verschillende insecten. De laatste zomers vrijwel geen. Ook zie ik een enorme soortarmoede aan planten enzovoorts. Twee, D66 stelde vorig jaar nog vragen over de biodiversiteit in Rijswijk, met name ook over de noodzakelijke monitoring daarvan. Het antwoord van de wethouder was dat die er niet was, dat ecologische monitoringsonderzoeken tijdrovend en kostbaar zijn en dat de gemeente zoekt naar eigen mogelijkheden. Mijn vraag aan u, raad, heeft u ooit antwoord gekregen? Weet u hoe de biodiversiteit momenteel gemeten wordt in Rijswijk? Voorbeeld drie, 8 februari jongstleden heeft de fractie van GroenLinks vragen gesteld over de gevolgen ten laste van doodgereden hazen. Hazen staan op de rode lijst van de beschermde diersoorten en behoren tot de omgevingseigen ecologie die Rijswijk zegt te beschermen. GroenLinks heeft, ik citeer, de afgelopen jaren meerdere malen aandacht gevraagd voor het verbinden van ecologische zones en overig groen, maar daar is momenteel geen sprake van. Er is sprake van een steeds grotere impact op de natuur en

van de in de natuur aanwezige dieren. De wethouder, u kunt het transcript nalezen, antwoordde in eerste instantie dat hij niet op de hoogte was en zich daarna vrij laconiek af te vragen of de haas dan misschien ook niet meer hier in Rijswijk thuishoort. Na de tweede vraag belooft hij alsnog aandacht eraan te zullen besteden. Mijn vraag aan u, is hij hier ooit op terug gekomen? Wat is de status? Accepteert u dat inheemse ecologie wordt vernietigd ondanks de nadrukkelijke strategie om die te behouden? Zo niet te versterken. Voorbeeld vier, bij vragen over compensatie van groen voor individuele projecten wordt door projectleiders, en ik chargeer niet, één gezegd dat het niet hoeft omdat Rijswijk toch al meer groen heeft dan andere gemeentes. Twee het groenbeleidsplan naar de prullenbak verwezen wordt. Drie het Elsenburgerbos als toch al weinig voorstellend overloopgroen genoemd en vooral het water zuiveren en aanleg van fietspaden als compensatie genoemd, zonder kwalitatieve en kwantitatieve onderbouwing. En voorbeeld vijf, de laatste, mijn directe vraag aan de verantwoordelijke wethouders over de status van het Rijswijkse groen, de biodiversiteit en de integrale samenhang van de grote bouwprojecten met stadsvisie en groenbeleidsplan levert geen enkel kwantitatief antwoord. Ik word verwezen naar een nog nieuw te schrijven beleid of teruggewezen naar projecten zelf. Kortom niemand in Rijswijk kan kwantitatief iets zeggen over de status van het groen en de biodiversiteit in Rijswijk. Niet nu, niet tijdens de bouw en niet erna. Wanneer er duizenden nieuwe inwoners, honden en katten ook een terecht beroep gaan doen op de dan verhoudingsgewijs wel heel schaars groen. Geconfronteerd met gigantisch verschaalde biodiversiteit die door hun eigen voetafdruk nog verder achteruitholt. Geachte raad, ik maak me zeer ernstige zorgen. Rijswijk heeft nu drie gigantische bouwprojecten lopen, ze heeft zichzelf voor een groeiopgave gesteld die ongekend is, maar ik kan het niet anders zien, ontkent daarbij haar eigen visie en strategie op groen en biodiversiteit. Sterker nog, het lijkt erop dat de gemeente het gewoon niet wil weten, geen integrale kijk, geen kwantitatieve onderbouwing, de kop in het zand of de kop hangend naar de projectontwikkelaars. We beloven de gebiedseigen ecologie te versterken, maar ondertussen in slaap gesust door termen als natuurinclusief bouwen. Alsof zwaluwkastjes en een insectenhotel in de versteende omgeving waar tegels gewipt dienen te worden het biodiversiteitsprobleem zullen oplossen. Biodiversiteit is niet iets wat je kapot kunt maken om straks weer even te herstellen. Rijswijk moet bijdragen aan meer woningen, maar zij is niet verantwoordelijk voor de oplossing van het woningnoodprobleem in Nederland. Ze is wel verantwoordelijk voor een leefbare toekomst. Bouwen kan alleen gebeuren in harmonie met groen, anders wordt Rijswijk straks onleefbaar. Ik vraag u raad om echt kritisch en vasthoudend te zijn. U niet te laten afschepen met halve en niet kwantitatief onderbouwde antwoorden en groengewassen jargon. U kunt de raad zijn die Rijswijk laat worden één vrijwel aaneengesloten onleefbare steenmassa met hier en daar een plukje dood groen. Of kijkt men later met bewondering op u terug omdat u het nooit zover heeft laten komen. Als u doorgaat op de huidige voet, wordt biodiversiteit het kind van de rekening. En die rekening wordt gepresenteerd aan onze kinderen. U moet nu ingrijpen, doe het alsjeblieft. Hartelijk dank.

De voorzitter: Dank, mijnheer Hoyer. Zijn er vragen aan de spreker? Ja mevrouw Kames. Zijn er andere vragen trouwens nog van anderen, want dan inventariseer ik dat even. Nee, mevrouw Kames.

Mevrouw Kames (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ik zou aan de spreker willen vragen, wat ziet u voor mogelijkheid wat de gemeente dan moet doen volgens u.

De heer Hoyer: De gemeente moet zich houden aan zijn beleidsvisie, zijn groen beleidsplan. Ze moet zich goed realiseren dat ecologie niet te herstellen is wanneer die eenmaal vernietigd is en de gemeente moet kijken hoe ze de groei moet enablen en niet ongebreideld willen groeien boven het kwantum dat noodzakelijk is. Er zijn heel veel mogelijkheden, maar de harmonie waarin het moet gebeuren, dat is de essentie. En die wordt totaal verlaten. Er is gewoon geen enkele mogelijkheid, de gemeente, D66 heeft het ook gesteld, er is geen

monitoring van het groen. Nu stoppen ze de kop in het zand, kijken waar het schip strandt. Over twintig jaar komen we erachter dat geen enkel normaal beest hier meer leeft, dat het helemaal vervlakt is. En dan zijn we te laat. Maar er wordt niet gemeten, en het wordt ook gezegd, men weet het niet. Er wordt op projectniveau weleens wat gedaan, maar als je de projectleiders zelf vraagt dan schuiven ze het af en zeggen de omgeving is groen genoeg, of er wordt wel wat water schoongemaakt in het Wilhelminapark. Dus de integrale benadering, de integrale monitoring, integrale visie, GroenLinks heeft er ook vragen erover gesteld, het ontbreekt ten ene male. En dat is echt een maatje te groot, vijftig procent groei doe je niet. Ik heb het alleen maar over biodiversiteit hé, je kunt ook andere elementen, sociale cohesie is net zo één. Dat is een groot probleem, maar daar hebben we het vandaag niet over. Biodiversiteit is het onderwerp.

De voorzitter: Ik zie nog een vraag van de heer Van Dam ook, die een vraag wil stellen.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Jazeker. In ieder geval dank voor het inspreken. U noemde zelf al de groei die Rijswijk doormaakt, we gaan heel veel huizen erbij bouwen. Denkt u dat dat mogelijk is om tegelijkertijd te bouwen en tegelijkertijd ook die diversiteit in stand houden?

De heer Hoyer: Het is moeilijk maar ik denk dat het heel goed kan. Kijk eens naar Plaspoelpolder, ik heb er zondag nog gelopen, twintig procent staat leeg, sorry tachtig procent staat leeg, nog meer, en voor corona was het eigenlijk hetzelfde. Er wordt nou wel wat gedaan, daar is een infrastructuur, daar is toch al weinig biodiversiteit, er zitten wel ratten en dergelijke. Maar daar kun je ontwikkelen, maar Rijswijk moet ongelofelijk zuinig zijn over zijn bestaande groen, en dat doen ze niet. Dus mijn antwoord is ja, je kunt groeien denk ik en tegelijkertijd investeren in groen mits je ook, wat GroenLinks gevraagd heeft en wat niet gebeurt, investeert in groene ecologische verbindingzones. Als je echt het plan integraal bekijkt en niet alleen op bouwen, bouwen, bouwen, maar dat in harmonie laat plaatsvinden met bouwen aan groen, bouwen aan ecologie, bouwen aan biodiversiteit. Dan kan het zeker. Maar dat kost aandacht, kost geld en tijd.

De voorzitter: Mijnheer Hoyer, ik denk dat uw pleidooi helder is en ...

De heer Hoyer: Wat abstract is voor de wethouder, een plaatje meegenomen wat niet gepubliceerd is; Groen Rijswijk, omdat men dat toch iets te luguber vond. En dat mag doorgaan, dat zijn de hazen die doodgereden zijn. En op zichzelf steeds minder wordt, want er zijn steeds minder hazen. Ze zijn bijna allemaal doodgereden.

De voorzitter: Mijnheer Hoyer, ik geef u de gelegenheid om dat nog even uit te reiken en dan gaan we alvast door naar de volgende spreker, dank. En de volgende spreker is mevrouw Wanders en zij spreekt in over de situatie op de Storklaan. Mevrouw Wanders, aan u het woord.

Mevrouw Wanders: Dank je wel. Ik kom voor de C.T. Storklaan, voor de vuilcontainers die ze daar willen gaan plaatsen, maar ook een stukje voor de verkeersveiligheid, al het verkeer willen ze nu via de C.T., via de Pa van der Steurstraat, via de C.T. Storklaan laten gaan, inclusief de vuilcontainers en dat is vanuit het gebouw van de minister. De hoofdingang wordt ook geplaatst, dus al het verkeer komt ook op de C.T. Storklaan in plaats van waar nu de ingang is van het bouwterrein. En daar over zijn we in gesprek geweest met de gemeente. Maar dat gesprek was eigenlijk snel beëindigd, dus ik ben hier eigenlijk om te kijken of dat gesprek weer open kan, denk ik. Het is de eerste keer dat ik dit doe, dus....

De voorzitter: Dank, mevrouw Wanders. Er staan ook vragen bij het vragenuur die hier betrekking op hebben, dus ik, als u klaar bent, misschien hebben anderen nog vragen aan de spreker.

Mevrouw Wanders: Ja, ik heb namelijk niet zoiets gemaakt. Ik wist niet dat dat moest.

De voorzitter: En vragen van mevrouw Kames, en vragen van mevrouw Kames en daarna de heer Van Dam.

Mevrouw Kames (Rijswijk Belang): Dank u wel, voorzitter. U zegt er is wel een soortement overleg geweest met de bewoners.

Mevrouw Wanders: Klopt.

Mevrouw Kames (Rijswijk Belang): Maar het is gelijk al dat er gezegd wordt, er kan, is er een inspraak op, of wat dan ook?

Mevrouw Wanders: Nee. Nee er was totaal geen sprake van inspraak.

Mevrouw Kames (Rijswijk Belang): Totaal geen inspraak?

Mevrouw Wanders: Nee. Er is wel gezegd dat wij dan bij het B en W moeten wij tegenin gaan, een procedure gaan starten en we moesten dan zelf gaan vragen aan de gemeente waar de leidingen liepen, zodat we zelf een alternatief konden bedenken. Dat vond ik wel heel apart.

Mevrouw Kames (Rijswijk Belang): Zeker heel vreemd.

Mevrouw Wanders: Ja.

Mevrouw Kames (Rijswijk Belang): We gaan kijken, want er zijn ook vragen gesteld door de Partij van de Arbeid, dus daar gaan we naar luisteren.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, nee, ik had precies dezelfde vragen als mevrouw Kames, dus ik laat het daar ook even bij. Maar ik wil u in ieder geval bedanken voor het komen inspreken.

Mevrouw Wanders: Oké. Is dit dan zo voldoende?

De voorzitter: Nee, dank mevrouw Wanders, het komt op het einde van de vergadering, wat ik u eerder zei, pas aan bod, namelijk bij het vragenuur. Dus of u moet geduld hebben totdat het behandeld wordt of ik koppel op een andere manier terug.

Mevrouw Wanders: Is goed.

De voorzitter: U kunt ook altijd deze vergadering nog nakijken, terugkijken bedoel ik.

Mevrouw Wanders: Oké, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Als laatste wil ik de heer Van Onselen het woord geven over de tramhalte, opheffing tramhalte Treublaan. Wel aangemeld, maar niet aanwezig, dan.

De voorzitter: Ja, dat weet ik niet, dat. Nou goed, we kunnen hier op dit moment. Ja, deze inspreker is er niet.

3. Lijst van Ingekomen stukken: vaststelling wijze van afdoening

De voorzitter: We gaan over naar de lijst van ingekomen stukken en die heeft ook een beetje betrekking op de vaststelling van de agenda, maar ik wil allereerst vragen bij de lijst van ingekomen stukken, zijn er leden die een IB, dan wel RA naar een volgende vergadering willen verplaatsen voor de agenda? Dat allereerst, want dat agendaverzoek van de VVD en Rijswijks Belang komt dadelijk. Maar zijn er ook andere IB's die geagendeerd worden voor een volgend Forum?

Mevrouw Schwencke (GroenLinks): Ja, dank u voorzitter, ik zou graag een vergunning willen agenderen. Ik weet niet of dat hetzelfde werkt als een IB of RIB.

De voorzitter: Maar die staat niet op de lijst van ingekomen stukken.

Mevrouw Schwencke (GroenLinks): Nee, is een openbaar document.

De voorzitter: Nee, we gaan, we hebben het hier over de lijst van ingekomen stukken.

Mevrouw Schwencke (GroenLinks): Oké, dan doe ik het via een andere route, dank u wel.

De voorzitter: Ja, ja. Zijn er andere IB's, RA's die geagendeerd willen worden? De heer Stam?

De heer Stam (CU): Ja, wij willen graag de hernieuwde analyse ontsluiting Hofstede graag agenderen voor een volgend Forum.

De voorzitter: Nou, er is voldoende steun voor, dus die gaat naar de volgende Forum-vergadering, dat wordt dus 2023. Als er geen andere verzoeken zijn, dan wil ik ook het verzoek, dat al eerder binnengekomen is, dat is IB 22 088, een verzoek van Rijswijks Belang samen met de VVD, om dat vanavond nog aan de agenda toe te voegen. Wie steunt dit verzoek? Want daar is wel een meerderheid voor nodig, wil het op dezelfde vergadering ook geagendeerd kunnen worden. Zijn er andere fracties die dit verzoek ondersteunen? IB 22 088, dat ging over terugkoppeling MIRT.

De voorzitter: Ja, dan denk ik dat er inderdaad steun voor is. En dan wordt dat agendapunt 12, nee agendapunt 13, na de RIB over het vervolgproces Pasgeld-West en Oost. Dus na de behandeling daarvan komt de IB 22 088 nog als agendapunt.

4. Vaststelling agenda

De voorzitter: Ik heb nog een ander verzoek namens wethouder Van Malsen die ook beneden verwacht wordt bij Forum Samenleving om de RIB over Plan van Aanpak Participatie en Nota van Uitgangspunten Te Werve-Oost achter het Forum-verslag, dus achter agendapunt 8 te plaatsen. Dus voor het raadsvoorstel herziening Verordening Fysieke Leefomgeving. Kan iedereen hiermee leven? Oké dan is het hierbij vastgesteld dat we dat na het Forum-verslag behandelen. Dan, heeft iemand anders nog iets bij de vaststelling van de agenda te melden? Nee, dan is die hierbij vastgesteld.

5. Mededelingen college

De voorzitter: Dan kijk ik even naar de collegeleden of er mededelingen zijn vanuit het college.

De heer Wit: Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb een mededeling naar aanleiding van de aanleg van WarmtelinQ. Zoals u weet is de eerste traject vanuit Delft richting de A4, is al vol in uitvoering. Afgelopen week hebben wij een presentatie van WarmtelinQ gehad over het tweede traject, dus het deel van de A4 naar Den Haag. Daar waren nogal wat documenten waarvan wij als gemeente vonden dat daar meer aandacht voor moest zijn. Dat ging dan vooral om communicatie en de afwikkeling van verkeer tijdens de werkzaamheden. Die documenten zijn nu in een presentatie aan ons gepresenteerd, waarmee wij komende dinsdag in het college voor hebben liggen om de vergunning voor het tweede deel van het traject, dus vanaf de A4 naar Den Haag, te gaan verlenen. En zoals het er nu naar uitziet gaan we dat ook doen. Dus dan zullen de werkzaamheden in maart volgend jaar in dit traject gaan starten.

De voorzitter: Dank, wethouder. Zijn er nog vanuit het college andere mededelingen? Wethouder Van de Laar?

De heer Van de Laar: Ja voorzitter, dank u wel, twee mededelingen. We hebben op 24 november een presentatieavond gehad waarin de data zijn gepresenteerd over de parkeerdrukonderzoeken in de Pauw Hof en daar waren uw woordvoerders aanwezig en andere geïnteresseerden. En de vraag lag voor of er een raadsvoorstel nog naar de raad moet komen omdat daar een motie toe oprise van vorig jaar ergens, begin dit jaar. Daar werd geconcludeerd dat dat raadsvoorstel niet meer naar de raad hoeft omdat geconcludeerd werd op basis van die cijfers, de meerderheid van de aanwezigen, dat er geen parkeerregime ingevoerd hoeft te worden daar, omdat dat niet voldoet aan de drie kaders die u raad zelf gesteld heeft daarvoor. En om een raadsvoorstel in te dienen voor het niet invoeren van een parkeerregime, vond iedereen aanwezig disproportioneel. Veel werk voor iedereen. Dus daarmee beschouw ik die motie als afgedaan. En dat is misschien input voor uw punt 7. Tweede punt, waar ik de fractievoorzitters informeel van al op de hoogte heb gesteld, op 16 november, was de uitspraak van de Raad van State ten aanzien van Buitenpoort. De Raad van State heeft daar geen conclusies getrokken, of dat vonden ze allemaal prima, over de communicatie, parkeren en de hoogte, maar wel gezegd dat de onderbouwing volgens de duurzame ladder van verstedelijking, dat die beter had moeten en dat is in het verweer ook aangetoond, onder andere voor de doelgroepen dat daar daadwerkelijk behoefte is aan dat soort woningen. En daarmee heeft de Raad van State besloten, en dat is ietsjes ingewikkelder voor het begrijpen, het besluit vernietigd maar de rechtsgevolgen in stand gehouden. Met andere woorden, er kan gebouwd worden en dat zal naar verwachting in maart 2023 gebeuren, voorzitter.

De voorzitter: Dank wethouder, voor de uitgebreide toelichting. Ik zie wethouder Van Malsen ook een beweging maken.

De heer Van Malsen: Dank. Is een goed begin. Ik wilde nog even de stand van zaken een kleine update geven over het AZC. Afgelopen donderdag is het daadwerkelijk officieel opgeleverd en overgedragen aan de gemeente door het COA. Het AZC is al een tijdje leeg, de statushouders die al verbleven in het AZC en gekoppeld zijn aan Rijswijk, die verblijven nu in het Best Western Hotel, daar zijn afgelopen week ook nog eens de 80 statushouders bijgekomen die elders in het land zaten in asielzoekerscentra. Die gaan wij deze week een warm welkom heten en dan kunnen ze ook starten met hun leven in Rijswijk. De komende maanden zullen we verder gaan met de verbouwing van het AZC tot een centrum voor flexibel wonen. In die tijd zullen de statushouders in het hotel verblijven en gefaseerd naar het flexwooncentrum verhuizen. Over de vervolglocatie, althans de subsidie die we daarvoor hebben ingediend, de aanvraag voor de subsidie die we daarvoor hebben ingediend, heb ik helaas nog geen nieuws. Dat wil niet zeggen dat wij hem niet krijgen, de subsidie; we zitten alleen niet bij de eerste ronde van aankondigingen. Er zit nog zo'n 80 miljoen euro in die

subsidiepot waar het ministerie nog niks over gezegd heeft, en dat doen ze waarschijnlijk medio december. We zijn nog wel in gesprek met het ministerie en die gesprekken zijn heel positief, maar concrete toezeggingen hebben ze nog niet gedaan. Zo gauw wij meer weten zullen wij u, raad, uiteraard daarover informeren. In de tussentijd zijn we ook nog aan het werk aan een raadsinformatiebrief waarin we alle zaken die de afgelopen maanden hebben gespeeld, en de komende maanden gaan spelen, nog even op een rij voor u zetten. Dus die komt er voor het einde van het jaar nog aan. Dank voorzitter.

De voorzitter: Dank, wethouder Van Malsen. Er is een dringende vraag vanaf, want het is eigenlijk een mededelingenrondje, maar goed, u kunt een vraag stellen.

De heer Van Enk (CDA): Ik heb één vraag over de mededelingen, dat ging over die WarmtelinQ Beatrixlaan. Of de verkeersmaatregelen die dan nodig zijn, of die ook zijn afgestemd op de verkeersoverlast die straks optreedt bij de Hoornbrug?

De heer Wit: Daar kan ik antwoord op geven. De verkeersmaatregelen, of het WarmtelinQ-project, komt na het project Hoornbrug. Er zit geen ruimte tussen, ze volgen elkaar direct op, maar ze zijn wel op elkaar afgestemd.

De voorzitter: Oké, voldoende? Dan, als dit de mededelingen zijn vanuit het college.

6. Terugkoppeling Gemeenschappelijke Regelingen

De voorzitter: Dan ga ik naar de terugkoppeling Gemeenschappelijke Regelingen en ik begreep dat de MRDH een terugkoppeling, mevrouw Van der Weij.

Mevrouw Van der Weij (D66): Dat klopt, dank u voorzitter. Ik heb een terugkoppeling van de MRDH, we hebben namelijk 23 november, woensdag, met beide commissies bij elkaar gezeten en de strategische agenda, de concept strategische agenda, op de vergadering gehad. Dus gelijk dat we met beide commissies samen waren en we zijn in groepjes uiteen geweest en de groepjes hebben dus gereflecteerd op zowel het proces, de koers, de opdracht, de werkwijze en de uitvoeringskracht van de conceptontwerp van de strategische agenda. Dus ik zou jullie allemaal adviseren om even naar de MRDH-site te gaan en die strategische agenda in concept te bekijken. Plenair zijn natuurlijk de hoofdlijnen weer teruggekoppeld daar en er is nu het moment van reflectie vanuit de bestuurscommissies en hij wordt ook verstuurd naar het algemeen bestuur. Er lopen allerlei procedures voor zienswijzes en het idee is dat het zo rond maart 2023 gefinaliseerd wordt. Dus eigenlijk aan jullie de oproep, kijk er eens een keer naar, zou ik zeggen. Misschien zie je er mooie dingen, er staat heel veel over Rijswijk in, Armand kan er meer over vertellen dan ik, volgens mij. Maar ik ben in ieder geval zelf vanuit Rijswijk best trots op. Er is ook stilgestaan bij de BO MIRT, maar dat komt zo meteen op de agenda, dus daar zal ik nu niet te veel over zeggen.

De voorzitter: Dank, mevrouw Van der Weij. Is er nog prangende vraag aan mevrouw Van der Weij wat betreft die terugkoppeling MRDH? Nee, dank.

7. Overzicht toezeggingen en moties

De voorzitter: Gaan we naar het overzicht van toezeggingen en moties en het is een vrij uitgebreide derde kolom aan toegevoegd. Ik zou u, ik hoop dat u daarnaar heeft gekeken en dat u ook gekeken heeft naar dat wat eigenlijk van die lijst afgevoerd kan worden. Dan heb ik het over de moties, toezeggingen en openstaande

toezeggingen. Die zijn veelal vanaf 18 oktober, het begrotingsforum, en van het begrotingsforum en begrotingsraad van 8 november, maar ik heb er zelf doorheen gekeken en gezien dat een aantal punten daarin wel al gerealiseerd zijn, uitgevoerd. Maar wie wil hierover het woord? De heer Van Dam, u was eerst.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ik heb één vraag en die gaat eigenlijk over de Bogaard-crew, die staat in de lijst voorstel tot afdoening van toezeggingen. Ontzettend mooi wat er allemaal mee is gebeurd. Ik weet trouwens niet of de, volgens mij is de wethouder die daarover gaat niet aanwezig, dus ik weet niet hoeveel zin het heeft hier om die vraag hier te stellen.

De voorzitter: Nou, ik ga ervan uit dat dan een van de collega's van de wethouder die erover gaat het meeneemt naar zijn collega.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, oké super, dan doen we het zo. De Bogaard-crew, die is inmiddels bezig en er wordt een mooie beschrijving gegeven van hoeveel mensen daar actief zijn in die Bogaard-crew, dat zijn allemaal mooie resultaten. We hadden echter nog een vraag, want we hebben navraag gedaan bij degene die dat project overziet. Het schijnt nog zo te zijn dat ze geen ruimte hebben om te lunchen of de dag mee te starten of hun spullen op te slaan. En dat is wel nodig, daar zijn ze nog naar op zoek. Maar dat proces schijnt al vrij lang te lopen, er schijnt niet heel veel schot in te zitten. Dus ik vroeg me af in hoeverre dat nog gerealiseerd gaat worden.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat de heer Van de Laar of de heer Van Malsen dit heel goed gehoord hebben. Wordt op teruggekomen, mijnheer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk) : Is goed. Maar we hebben nog heel veel vragen, puntje van orde dan. Want hij staat nu op de lijst van afdoening, dus in principe zou die na deze vergadering van de lijst komen. Ik zou wel graag willen dat dit, dat ik een antwoord krijg en dat we dan pas, dat hij van de lijst afgaat.

De voorzitter: Maar dit komt weer in het verslag.

De heer Van Dam: Fantastisch.

De voorzitter: Dus dat u daar antwoord op krijgt.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Dan gaat het procedureel volgens helemaal goed. In ieder geval hartstikke dank.

De voorzitter: Prima. Zijn er anderen die nog op de toezeggingen dan wel moties die op de lijst staan ter afdoening wil reageren? Mevrouw De Haan.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijk Belang) : Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraagje over de openstaande toezeggingen. We hebben het net over de MRDH, hebben we een mededeling gekregen. Daarin staat dat wethouder Van de Laar ook heeft toegezegd dat hij in de gesprekken zich hard gaat maken voor wat de HTM bijvoorbeeld wil met alle haltes in Rijswijk. Heeft dat gesprek al plaatsgevonden inmiddels? Zo nee, wanneer vindt dat plaats? En bent u nog steeds van plan om u hard te maken voor de haltes? Inmiddels is er wel een tweede actie geweest van omwonenden van de Treubstraat. Ik weet niet of u die heeft meegekregen maar ik denk dat we de druk een beetje moeten gaan opvoeren.

De voorzitter: Voorzitter, of voorzitter, excuus, wethouder, aan u het woord.

De heer Van de Laar: Ja, Wij. heeft daar ook vragen over gesteld. Dus misschien is het iets voor het vragenuurtje om allemaal geconcentreerd te houden.

De voorzitter: Inderdaad. Het komt terug bij het vragenuur, mevrouw De Haan.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks Belang): Dank u wel.

De voorzitter: Als er verder geen andere vragen en opmerkingen zijn naar aanleiding van de toezeggingenlijst, dan denk ik dat deze lijst behoorlijk opgeschoond kan worden voor de volgende vergadering. Met dank aan de griffie.

8. Vaststellen Forumverslag 18-10-1011

De voorzitter: Ga ik door naar het Forumverslag, agendapunt 8. Heeft daar iemand een opmerking dan wel wijziging ten aanzien van het conceptverslag? 18 oktober, ja. Niemand? Dan is het hierbij vastgesteld, het Forumverslag.

9. IB 22 071 Plan van Aanpak Participatie NvU Te Werve-Oost PvdA

De voorzitter: Dan gaan we zoals afgesproken bij het begin van de vergadering, nu naar wat oorspronkelijk agendapunt 10 was en nu 9 is geworden, Plan van Aanpak Participatie Te Werve-Oost. En de Partij van de Arbeid heeft dit zelf geagendeerd dus met uw toestemming neem ik nu het woord als PvdA-raadslid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ik weet, en ik heb teruggekeken naar het verslag, of nee naar de vergadering van de vorige keer en toen merkte ik al dat er een klein debatje ontstond terwijl het eigenlijk alleen maar geagendeerd is. Maar dan wil ik daar toch nog een kleine voorzet aan geven vanuit de Partij van de Arbeid-fractie. We zijn in zekere zin teleurgesteld dat er in het hele gebied 50 procent sociale huur terugkomt, dat vinden wij een toch wel een mager percentage. Er verdwijnen ook sociale huurwoningen. Dus het percentage gaat fors omlaag, van 100 naar 50 procent en in kwantitatieve zin gaat ook het aantal omlaag met zo'n 75 tot 100 huurwoningen. De vraag is, hoe gaan we dat allereerst ook compenseren in een ander gebied? Want het is een fors aantal. Maar eigenlijk is de vraag die daar bij hoort, kunnen we, staat die 50 procent vast? Is dat mogelijk nog ook een percentage wat omhoog kan worden omgebogen naar bijvoorbeeld 60 procent? Omdat de vraag naar sociale huur gewoon groot is. En gemengde wijken, nogmaals, dat wil ik wel vooropgesteld hebben, daar zijn wij zeer voor. Maar dan zou je het elders in Rijswijk moeten toepassen, en dat gebeurt niet. Dus als Te Werve-Oost nu een wijk wordt met 50 procent sociale huur terwijl andere wijken, en dat zijn er nogal wat, geen enkele sociale huurwoning hebben, hoe gaan we dan, en dan kom ik maar weer even terug op het coalitieakkoord, hoe gaan we dan de 30 procent handhaven en schieten we niet strak omlaag naar een lager percentage? Zijn de inwoners, dat is de volgende vraag, die naar aanleiding van de RIB die door mijn fractie wordt gesteld, zijn de inwoners op de hoogte dat hun wijk toch wel fors veranderd qua identiteit, qua signatuur? Met alle mooie andere voorbeelden wel hé, want laat ik dat wel zeggen, in het Plan van Aanpak en Nota van Uitgangspunten staan ook hele mooie dingen die de wijk absoluut verbeteren, ook in de voorzieningen, op het voorzieningenniveau, groenniveau, dus dat is echt een waardering van onze kant ook voor de Nota van Uitgangspunten. Maar de wijk verandert gewoon van signatuur en hoe gaan we allereerst dus die vraag naar, toenemende vraag naar sociale huur, realiseren in Rijswijk en ook in Te Werve-Oost. Voorzitter, hier laat ik het even bij in eerste termijn.

De voorzitter: Ja, nu weer opnieuw. Welke andere fracties willen hierover ook het woord voeren? Ik kijk even van mijn rechterhand uit, de heer Braam.

De heer Braam (beter voor Rijswijk): Dank u wel voorzitter, ja, twee dingen. Eerst in ieder geval ondersteunen we wel uw betoog gelet op het feit dat we in het collegeprogramma natuurlijk hebben vastgelegd dat er een minimum van 30 procent over heel Rijswijk beschikbaar moet zijn. Dus in die zin is het belangrijk dat ook in deze wijk die vooral bestond uit sociale woningbouw, daar voldoende voor terugkomt. Zeker ook voor de mensen in ieder geval die voldoen aan het salarisniveau, zodat die kunnen terugkeren en wellicht een gedeelte nieuwe bewoners die aan dat inkomensniveau voldoen. Dus dat ondersteunen we. Maar wat voor ons ook belangrijk is, we waren wel blij dat u het eigenlijk op de agenda plaatste, dat waren twee andere dingen. Eén is parkeren als zodanig, het verrast ons dat met het grootste gemak hier het STOMP-principe heel hard wordt ingevoerd. Ook al staat het in het collegeprogramma, maar dit is feitelijk niet echt nieuwbouw op een nieuw stuk, zoals RijswijkBuiten bedoeld is. En dat was toch een beetje de lijn die we met z'n allen in gedachte hadden, om dan het STOMP-principe in te voeren. Dit is een bestaand gedeelte van Rijswijk, waar het toch heel krap is, waar ook alle problematiek bekend is rondom schouwburg, Huis van de Stad, Trias, Ravesteijnplein, Altius en nog uiteraard het politiebureau en dergelijke, die ook bezocht worden. Dus dat zijn wel zaken waar we straks serieus last van krijgen als we maar 0,1 tot 0,2 plekken voor de bezoekers worden gerealiseerd. Dus het is al heel beperkt voor de bewoners die niet allemaal een plekje zullen krijgen met 0,8 gemiddeld, maar zeker ook is het een probleem voor de bezoekers. Dat wil ik toch meegeven. Ik heb overigens vanuit een andere hoedanigheid aangedragen bij ons, dat juist nu wordt (als dit zo doorgaat) de druk op een eventuele parkeergarage onder de vijver bij het Huis van de Stad wel heel erg groot wordt. Dus ook dat wil ik toch als suggestie richting het college wel meegeven. En het laatste punt wat ik nog wil aandragen is dat het rapport schreeuwt over groen, schreeuwt over spelen, maar op geen enkele wijze wordt de bekende speeltuin De Eekhoorn benoemd in de stukken. En het heeft er zelfs veel van weg, omdat er gesproken wordt over het volledig toegankelijk zijn voor alle bewoners van de speelruimtes, dat door de speeltuin De Eekhoorn met het grootste gemak, een grote streep wordt gehaald. En dat verontrust onze partij Beter Voor Rijswijk.

De voorzitter: Ja dank, mijnheer Braam. Mijnheer Oelen wil ook graag het woord.

De heer Oelen (VVD): Dank, voorzitter. Dank college voor deze Nota van Uitgangspunten. De heer Braam, die heeft een beetje het gras voor mijn voeten, of voor mijn wielen moet ik bijna zeggen, weggemaaid. Het gaat inderdaad over die parkeernormen, want met de heer Braam ben ik het eens dat dit echt wel wat voor de troepen vooruitloopt ten aanzien van datgene wat we hebben afgesproken. En het feit dat STOMP wordt toegepast, daar kun je inderdaad voor een bestaande wijk nog over discussiëren. Maar de zorg, ook bij de VVD, is wel wat betekent dit voor deze normen? Mijnheer Braam, die ziet hier een betoog in om er een parkeergarage te realiseren onder het Huis van de Stad, maar die parkeergarage is er nog niet en het is nog maar de vraag of die parkeergarage er gaat komen, of die businesscase gemaakt kan worden. En de vraag is ook of de bewoners hier dan, die vervolgens in die wijk gaan wonen, of die überhaupt wel in die parkeergarage kunnen gaan parkeren, of ze dat kunnen gaan betalen. Dus ik zou graag van de wethouder daar wat meer duiding op willen krijgen, hoe hij dat voor zich ziet.

De voorzitter: De heer Stam, aan u het woord.

De heer Stam (CU): Ja, dank u wel voorzitter. Dan een iets ander geluid van de kant van de ChristenUnie, wij zijn blij dat het STOMP-principe gehanteerd wordt bij de wijkindeling. Bijvoorbeeld een veilige wandelroute naar het buurtgroen en naar het wijkpark past bij de uitgangspunten die wij iedereen gunnen, namelijk een ommetje in het groen. En we zijn er ook positief over dat er ruimte is voor een hub voor deelmobiliteit. We

hebben ook gelezen over de plannen voor een gemeenschapsruimte en zijn nog benieuwd of er een mogelijkheid is voor het integreren van een buurttuin in de plannen. Verder delen we de zorgen van de Partij van de Arbeid als het gaat om het aantal sociale huurwoningen. Wij hebben gelezen dat er gesproken wordt over het compenseren van deze huurwoningen inderdaad, elders in Rijswijk. De vraag in het verlengde van het betoog van de Partij van de Arbeid is inderdaad, zijn er al locaties op het oog voor het compenseren van deze sociale huurwoningen? En tenslotte over participatie, ik heb de website gezien en dat zag er mooi uit. Ik ben benieuwd in hoeverre, of de peiling op de website al veel wordt ingevuld, of de inspraakavond goed is bezocht en hoe zorgen we ervoor dat de mensen die minder digitaal vaardig zijn voldoende kunnen participeren. En in het verlengde daarvan zijn we ook benieuwd, naar de brieven die naar de inwoners worden gestuurd. In hoeverre worden die gecontroleerd door de gemeente of door een andere partij, in ieder geval op begrijpelijke taal. Want dat kan er nog weleens aan schorten. Tot zover, dank u wel.

De voorzitter: Dank. De heer Van Enk, u heeft ook vragen, opmerkingen?

De heer Van Enk 9CDA): Dank u wel, voorzitter. Wat betreft de nieuwbouw die ervoor in de plaats komt in Te Werve en de verhouding sociaal en vrije sector, hoop ik dat we inderdaad gewoon vasthouden aan dat beleid zoals het tot nu toe is gevoerd. Dat zeg ik even in reactie naar u, voorzitter. En dat we ook de omliggende gemeenten blijven aansporen om hun aandeel in huisvesting sociale woningbouw te leveren. Want die lopen daar nog steeds in achter. Wat ik specifiek wilde vragen, en dat heeft een beetje met dat STOMP-principe ook te maken, kunnen we niet wat meer met de Churchilllaan? Als we Te Werve inderdaad grondig gaan aanpakken, is het dan zo dat de Churchilllaan, die nu een vrijliggende doorgaande weg is, (zolang als ik in Rijswijk woon is dat al zo) kunnen we daar niet aan gaan tornen verder? Door bijvoorbeeld de hoogbouw aan die Churchilllaan, ook aan de Te Werve-kant, om daar wat meer toegang voor auto's te creëren en zo op die manier het autoverkeer in de wijk weg te houden en aan de Churchilllaan een uitgang bieden. Daardoor zal natuurlijk in de Churchilllaan opstoppingen, vertraging plaatsvinden. Maar ik denk dat we dat principe van die doorgaande weg misschien ook aan de hand van dit bijvoorbeeld een keer ter discussie zouden kunnen stellen. Dat was mijn vraag.

De voorzitter: Dank, de heer Van Enk. dan ga ik naar de overzijde, mevrouw Oude Alink.

Mevrouw Oude Alink (GroenLinks): Ja, Oude Alink, bijna goed. Ja, bedankt voorzitter. Wij sluiten ons bij GroenLinks graag aan bij het belangrijkste punt van de PvdA, dat er inderdaad veel sociale huur verdwijnt ondanks dat er meer woningen bijkomen. En onze vraag is ook, hoe verhoudt zich dit tot de gehele stad? En het lijkt erop dat een van de uitgangspunten van het vorige college was dat een gemengde wijk betekent, middenhuur erbij en sociaal eruit, in plaats van wat ook zou kunnen, sociaal toevoegen in de duurdere wijken. En ik vroeg me af of door het huidige college daar anders naar wordt gekeken. Het heeft ook een beetje te maken met wat voor een stad je wilt zijn en of iedereen in toekomstige Rijswijk ook welkom is. En als er een risico bestaat dat nieuwbouw in 2025 te duur wordt, dan vraag ik me af, wat hebben we dan gerealiseerd? Dus geen terugkeer voor oorspronkelijke bewoners die wel hier thuishoren. Daar maken we ons ook zorgen over. En ook over het onderhoudsniveau van sommige oude gebouwen in de wijk, we hopen dat de corporaties niet onderhoud uitstelt of laat zitten alleen omdat de woningen op de nominatie voor de sloop staan. In de Nota van Uitgangspunten staat ook dat de staat van de woningen niet goed is en dat dat een van de redenen is dat mensen verhuizen. Maar dat lijkt ons nou net iets wat voorkomen had kunnen worden met gedegen onderhoud en tijdige verduurzaming. En verder zag ik ook beetje een link met de Woonzorgvisie, met ouderen die misschien niet meer terug kunnen naar hun woning. En ik vraag me ook af of daar naar wordt gekeken. Of

bijvoorbeeld die doorstroommakelaar hier ook wordt ingezet, bij dit soort projecten. En daar laat ik het even bij in eerste termijn.

De voorzitter: Dank. Is er vanuit D66 nog behoefte aan vragen? Ja, mijnheer Dolmans.

De heer Dolmans (D66): Ja, dank u wel voorzitter. Allereerst zijn wij blij met deze ontwikkeling. Het is verdichting in de stad en dat is volgens ons ook de manier waarop je woningen het beste kunt toevoegen, zonder dat het onmiddellijk ten koste gaat van groen en waarbij wel goed gebruik kan worden gemaakt van sociale voorzieningen. Het tweede waar wij blij mee zijn is het streven naar verdere gemengde samenstelling in de wijk, en juist daarover gaat onze vraag. We lezen dat er echt een nadruk is op wooneenheden tussen de 50 en de 70 vierkante meter, ongeveer zo'n 60 procent is dan het percentage wat daaraan opgehangen wordt. En de vraag die daarbij hoort is, draagt dat nou bij aan een diversere wijk? Of moet je niet aan de ene kant wat meer kleinere wooneenheden voor alleenstaanden bouwen en aan de andere kant misschien ook wat grotere eenheden voor gezinnen, meerpersoonshuishoudens? Die 60 procent tussen de 50 en de 70 vierkante meter vinden wij niet echt bijdragen aan diversiteit van de wijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank. En dan als laatste woordvoerder van Wij..

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, dank. Heel veel hoeft ik volgens mij niet meer te zeggen, want bijna alles is al gezegd door mijn collega's. Wel wil ik nog een vraag stellen; wij hebben gesproken met inwoners uit het gebied daar en als we het dan toch over participatie hebben, zij gaven aan dat tijdens de bouw natuurlijk heel veel gaat gebeuren in die wijk en die wordt op zijn kop gezet, bijna letterlijk. Hoe wordt er ingespeeld op de leefbaarheid tijdens de bouw van deze vele hoeveelheden woningen? En wordt er iets gedaan om die leefbaarheid nog tijdelijk even wat te verbeteren? Dat is de enige vraag die ik had.

De voorzitter: Nou, ik denk heel veel vragen voor de verantwoordelijk wethouder. De heer Van Malsen, aan u het woord om al die vragen naar bevreedenheid te beantwoorden.

De heer Van Malsen: Allemaal? Dank voorzitter, ik geloof dat er een aantal voor mijn collega naast mij zijn, dus ik zal ze niet allemaal beantwoorden, met uw welbevinden. Te beginnen bij de Partij van de Arbeid, de eerste vraag die ik hoorde ging over het compenseren van het eventuele verlies aan sociale huurwoningen in Te Werve-Oost. Waar gaan we dat nou doen? We hebben vorige week samengezeten met de woningcorporaties Vidomes en Rijswijk Wonen en ook de huurdersorganisaties van beide corporaties om de lokale prestatieafspraken te bespreken. Die worden als het goed is volgende week vastgesteld door het college en daarin hebben we een aantal compensatielocaties ook expliciet benoemd. Maar dat is dus nog niet definitief, maar het gaat hierbij om de Sammersweg, dat ligt tegen Den Haag aan en de Broodfabriek en het idee is dat primair dat de locaties zijn waarin de sociale huurwoningen die verloren zouden gaan in Te Werve-Oost in eerste instantie in ieder geval gecompenseerd zullen worden. De tweede vraag is, staat die 50 procent vast in de Nota van Uitgangspunten? De bewoording in de Nota van Uitgangspunten is ongeveer 50 procent sociale huur, dat zou inderdaad bij een maximum van zo'n 550 woningen die teruggebracht worden neerkomen op een verlies van sociale huurwoningen. Maar goed, er staat niet voor niets ongeveer, dat betekent dat er nog wat speling is. Ik heb zelf ook de vragen gesteld aan Rijswijk Wonen, wat als het richting de 60, 65 procent zou gaan? Zij gaven daarin ieder geval informeel tegen mij over aan dat dat niet een probleem zou moeten opleveren. Het uitgangspunt moet echter wel blijven in onze beleving dat het een diverse wijk wordt. Dus dat het niet meer louter sociale huur blijft, maar dat er ook ruimte is voor middenhuur en koop. En dan de vraag over de participatie die, ik kijk even naar rechts, die is voor mijn collega. De bredere vraag, hoe gaan we de 30 procent sociale huur in Rijswijk behouden? Wij hebben twee weken geleden met het college een werksessie

gehad over exact deze vraag en ook berekend wat dat gaat betekenen voor de komende jaren en die opgave om de 30 procent sociale huur op peil te houden, die is niet mis. Dat betekent dat we behoorlijk goed moeten gaan zoeken naar waar we sociale huurwoningen vandaan gaan halen, waar we die meer gaan realiseren. We kijken onder andere naar de paar locaties die ik net noemde, of daar nog meer mogelijk is, maar ook locaties die we in eigen bezit hebben. Dat zijn de eerste opties, maar goed dan zijn we er nog niet. We zullen ook moeten werken met een doelgroepverordening, slimme dingen doen met de huisvestingsverordening. Mogelijk ook in ieder geval op korte termijn, met commerciële partijen om tafel gaan om te kijken of we, weliswaar niet sociale huurwoningen volgens de DAEB-definitie, maar wel woningen kunnen realiseren die bereikbaar zijn, beschikbaar zijn voor de doelgroep.

De voorzitter: Wethouder, er is een vraag tussentijds van mevrouw De Haan.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijk Belang): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de wethouder een compensatieplek noemen, de Broodfabriek. Kunt u dat nader toelichten? Wat moet ik me daarbij voorstellen? Gaat de Broodfabriek dan weg, of gaan we er bovenop bouwen, of?

De voorzitter: Wethouder.

De heer Van Malsen: Ja, misschien is dat inderdaad voor de heer Van de Laar, die zit er wat langer in het dossier dan ik, die kan daar misschien wat beter de historie van schetsen.

De heer Van de Laar: Kort tussendoor dan over de Broodfabriek. U, raad, heeft de Broodfabriek betrokken bij het ontwikkelkader Kesslerpark, waarbij het Kesslerpark wel sneller gaat qua ontwikkeling dan de Broodfabriek zelf, maar we hebben toen gezegd dat alle uitgangspunten die voor het Kesslerpark gelden en omgeving, dus een campusontwikkeling. Wat daar allemaal over is gezegd ook voor de toekomstige ontwikkeling voor de Broodfabriek gaat gelden. De Broodfabriek is namelijk, wat zal het zijn, twee jaar geleden, gekocht door Synchroon met het doel om dat te gaan ontwikkelen in dezelfde lijnen zoals u die heeft aangegeven en dan is de vraag, wat mag daar komen? Gemengd woon-werkgebied, heeft u daar toen aangegeven bij het ontwikkelkader. En gemengd wil dus ook zeggen woningen, en de vraag is, wat voor een soort woningen? En daarvan, vanuit de gedachte gemengd woongebied, maar dan geef ik hem ook meteen weer terug aan de heer Van Malsen, zou daar sociaal bij passen.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen, gaat u door.

De heer Van Malsen: Dank, voorzitter. Ja ik zag allemaal handen naar microfoons gaan, dus ik denk ik wacht even. Ja dank dus, en dank ook voor de toelichting aan mijn collega naast mij. Dan de ChristenUnie, stelde een vraag over buurttuinen, is dat een optie om die mee te nemen in de plannen? Dat is zeker een optie, we hebben dat ook weleens besproken in overleggen over deze wijk. Er zijn namelijk een aantal buurtmoestuinen al aanwezig in Te Werve die door bewoners geïnitieerd zijn en ook onderhouden worden. Dat zou in mijn ogen ook wel een voorwaarde zijn als we zoiets in de toekomst gaan plannen; dat dat door de bewoners zelf beheerd wordt. En naar ik begreep worden die moestuinen ook echt gebruikt door gezinnen die in Te Werve wonen voor hun voedselvoorziening, althans qua groente en fruit. Dus ja, dat juich ik alleen maar toe. De compensatie van locatie heb ik het in beantwoording van de vraag van de Partij van de Arbeid al over gehad. GroenLinks stelde de vraag, hoe verhouden de ontwikkelingen zich hier tot de hele stad, met name ook in het kader van de 30 procent sociaal. Wat ik net al aangaf, dat is inderdaad een behoorlijke opgave waarbij we zeker ook moeten gaan kijken naar het toevoegen van meer sociale huurwoningen in wijken waar nu heel weinig of misschien helemaal niks is. Hoe dat dan precies in de praktijk eruit gaat zien, dat is nog iets wat we

verder moeten onderzoeken, maar dat is zeker ook in het kader van diverse wijken creëren een kant die we op moeten gaan. En ook over de Woonzorgvisie, hoe verhoudt hij zich tot de ontwikkelingen hier? Het is een van de zaken die we aan het onderzoeken zijn hoe dat kan, of hoe dat zou gaan. Want inderdaad in de Woonzorgvisie wordt ook een aantal zaken geponeerd en gevraagd ten aanzien van de behoefte van ouderen met name. En Te Werve-Oost zou daar een goede plek zijn om daar bepaalde dingen te realiseren, zoals bijvoorbeeld geclusterd wonen. En of de doorstroommakelaar ook actief zal zijn in Te Werve-Oost, dat is een vraag waar ik (en ik ga eventjes naar de jury kijken, nee) op dit moment nog geen antwoord heb. Dus daar kom ik op terug. En de vraag van D66 over de grootte van de woningen en hoe dat bijdraagt aan een gemengde wijk. D66 is van mening dat woningen van 50 tot 70 vierkante meter in de verhoudingen die we in ieder geval in de Nota van Uitgangspunten hebben gezet niet per se bijdragen aan een gemengde wijk. Dat is een mening die ik niet per se deel, maar voor de woningen kleiner dan 50 procent wordt er onderzoek gedaan naar de behoefte aan gedeelde appartementen en naar aanleiding van de uitkomsten van dat onderzoek zullen we wellicht de programmering aanpassen.

De heer Dolmans (D66): Ja, ik vind het fraai, maar u kunt toch niet volhouden dat als u 60 procent in een hele specifieke categorie bouwt, 50 tot 70 vierkante meter, wat in principe maximaal voor drie mensen, maar meestal gewoon voor twee mensen geschikte woonruimte is, dat als u daar 60 procent van in die wijk neerzet, dat u dan toch gewoon eenzijdig gaat bouwen? En wetende dat er heel veel mensen alleenstaand zijn, dan zou je toch misschien meer moeten bouwen in de categorie onder de 50 vierkante meter? En als je voor gezinnen bouwt, dan moet je toch bouwen boven de 70 vierkante meter? Je gaat dus echt gewoon heel eenzijdig, in mijn ogen, in die wijk 60 procent van de woningen voor tweepersoonshuishoudens neerzetten. Dat draagt mijns inziens niet bij.

De voorzitter: Wethouder.

De heer Van Malsen: Ja, waarvan akte. Ik denk dat het goed is om nog even goed naar de Nota van Uitgangspunten te kijken, hoe deze verdeling en verhouding tot stand is gekomen en welke woonbehoeftes daarachter zitten, ik heb dat zo niet paraat maar daar zou ik nog eens achteraan kunnen gaan. En of een woning van 50 vierkante meter wel of niet geschikt is voor een alleenstaande, dat is ook denk ik een mening, maar.

De voorzitter: Mijnheer Dolmans, u kunt het ook in de tweede termijn.

De heer Dolmans (D66): Ja, maar, nee. Want ik vind, er wordt elke keer gezegd, dat is een mening. Ja natuurlijk is het een mening, dat is uw verhaal ook. Maar goed, ik ga dan toch de toezegging ontlokken dat u inderdaad terugkomt naar de raad om met een analyse van de woningbehoefte specifiek, er waarom nou juist gekozen wordt voor eenzijdig 60 procent tussen de 50 en de 70 vierkante meter. Dus ik zou graag willen dat de wethouder daarmee terugkomt naar de raad.

De heer Van Malsen: Ja, ik zie mijn collega naast mij heel erg graag iets willen zeggen. Dus die mag van mij. Met uw goednemen, voorzitter.

De heer Van de Laar: Ja, ten aanzien van de programmering, we komen sowieso terug naar de raad met het hele stuk om bijvoorbeeld de ontwikkelkader en het bestemmingsplan. De vraag is of dat onder de Omgevingswet is of nog buiten de Omgevingswet als bestemmingsplan, of een wijziging van het omgevingsplan. Maar dit maakt onderdeel uit van heel Te Werve, waar al twintig jaar lang het wijkontwikkelingsplan gaande is en wat aan de andere kant is gebeurd, zijn dat portiekwoningen juist zijn

gesloopt voor eengezinswoningen. Dus als je op niveau, en ik denk dat we dat op dat niveau moeten bekijken naar Te Werve, naar de gemengde wijk kijkt; je kan het helemaal verfijnen natuurlijk, gemengde straten, en dan op straatniveau heb je dan toch nog een hoge concentratie van eenzelfde woningvoorraad, zou mogelijk het gevolg kunnen zijn. Maar als je op wijkniveau kijkt zijn er grote stappen gemaakt, onder andere naast speeltuin De Eekhoorn waar allemaal prachtige eengezinswoningen zijn gekomen, die 100 procent eengezinswoningen zijn. Maar samen, en ik denk dat we op het moment dat we de plannen behandelen, dat we het op dat niveau moeten gaan bekijken. En vanuit dat licht zullen we ook kijken naar de programmering van dit specifieke projecten.

De voorzitter: Wethouder Van Malsen, bent u klaar met uw beantwoording van de vragen die u wilde behandelen?

De heer Van Malsen: Ja.

De voorzitter: We gaan een klein beetje van de een naar de ander.

De heer Van Malsen: Ja, dat is gewoon hoe we samenwerken hier, dus dat is heel fijn. Ik kijk even naar de heer Dolmans, ik weet niet of de toezegging nog steeds nodig is dan.

De heer Dolmans (D66): Nee, ik zou graag dan wat meer inzicht willen hebben in die woningbehoefte.

De heer Van Malsen: Dat is een toezegging die ik wel durf te doen. Dan ben ik door mijn stof heen, voorzitter. Dank.

De voorzitter: Wethouder Van der Laar, heeft u nog aanvullingen op andere vragen die gesteld zijn door Forum-leden en nog niet zijn beantwoord?

De heer Van de Laar: Ja, BVR en VVD in zijn algemeenheid. We moeten kijken naar de doelstelling van het project in zijn algemeenheid, als we het hebben over verkeer. Het gaat om een hogere doelstelling, namelijk het slopen van een hele slechte woningvoorraad. De bewoners klagen daar ook echt over, er is al hier iets gezegd over het onderhoud, de vraag is of het nog te onderhouden viel. De rijksdienst wonen heeft daarvan geconcludeerd, het heeft geen zin meer om hier te investeren in isolatie of andere zaken om de woningen op te knappen. Daarom sloopt. Het is een hele heftige beslissing, u vroeg er zelf naar, voorzitter, zijn de bewoners daarvan op de hoogte, van de impact. Op hun persoonlijke levens heeft dat een gigantische impact. Ik heb ook met die mevrouw gesproken die de handtekeningen van 48 huishoudens heeft verzameld, die 's nachts wakker liggen en hartkloppingen kreeg en ik kan me dat heel goed voorstellen. Maar het is een heftig besluit en ook dat snappen die bewoners, dat die woningen gesloopt moeten worden waar ze zelf in zitten. Dus het gaat over de kwaliteit van de woningvoorraad, het gaat over het verdichten daar waar we kunnen, over vermenging is al gesproken, maar verdicht dus meer woningen. En over de leefbaarheid verbeteren op straat, er wordt nu ook al geklaagd over al die geparkeerde auto's op de Colijnlaan en de Karel Doormanlaan, is allemaal niet mooi en er wordt hard gereden. En we moeten ervoor zorgen dat de wijk goed bereikbaar blijft, dichtbij het station, dichtbij haltes en goed bereikbaar blijft ook met fiets en veilig. Al die behoeftes bij elkaar, dan wordt er gekeken naar hoe kunnen we dan nou het beste doen, die verdichting en het verkeer. In ieder geval vanuit de autoperspectief, eerste vraag, is die auto daar in die mate nog nodig? En kunnen we dat absorptievermogen groter krijgen door anders naar die autobereikbaarheid te kijken? Dan kijken we ook naar deelmobiliteit, is onderdeel van het plan, en dan kijken we ook naar de bereikbaarheid via het openbaar vervoer. Maar ook zoals de heer Van Enk zegt, en ik denk dat het een visie is die we moeten omarmen, over de

Winston Churchillaan, dat is natuurlijk een perfecte weg voor de autotoegankelijkheid en niet via de Karel Doormanlaan die vrij krap is en waar bomen staan. En het groen, dan kijk ik naar D66 die daar iets over zei, dat willen we behouden. Daarmee zeg ik niet dat we de huidige bomen behouden, daar zal zeer serieus naar gekeken worden of dat een mogelijkheid is. Maar het idee is wel dat het groene karakter wat de bewoners in de participatie aangeven, dat die behouden moet worden. Dus alles bij elkaar, die auto-ontsluiting via de Churchillaan, de hoogbouw inderdaad langs de Churchillaan en niet richting De Eekhoorn en richting de anderen. Maar daar de hoogte van de portiekwoningen zoals ze nu al zijn. Op die manier een leefbare omgeving maken waar je, bijvoorbeeld op de Karel Doormanlaan geen last meer hebt van de auto. En daar hoort dan een lage parkeernorm, wordt daar acceptabel of toepasbaar geacht. Parkeergarage onder het stadhuis, het is even een intermezzo zou ik bijna kunnen zeggen van dit onderwerp, daar zijn acht ontwerpen voor, dat is al vaker gezegd hier in deze raad. En het idee was om die ontwerpen aan de raad te presenteren, want die komen eigenlijk allemaal financieel niet echt uit. Tenzij je bovengronds nieuwe parkeerplaatsen inricht, maar de wens is om dat ondergronds te doen. Die parkeergarage is berekend op de piek van het gebied, dus als er een volle schouwburg is en als er een volle raadzaal is en Trias alle studenten daar hebben. Maar daarvan heb ik zelf van gedacht, met steun van het college, is dat nou wel eigenlijk waarvoor we een parkeergarage bouwen? Een parkeergarage zouden we bouwen voor de eigenlijke dagelijkse routine dat je daar de auto zet. En daar moeten we misschien ook nog weleens bij betrekken of het een interessante businesscase is voor het verhuur aan bewoners, als een soort van stallingsgarage. Dus ik heb gevraagd eigenlijk om nieuwe berekeningen, dat gaat wel weer een tijdje duren maar ik stel voor, omdat u toch die vraag weer stelt, want dit is al denk ik al twee jaar dat die dingen op de plank liggen, dat we een presentatieavond organiseren met die acht voorstellen, zodat u zelf inzicht krijgt in hoe daarover is nagedacht. En dan kunnen we van gedachten wisselen over hoe we dat proces verder willen trekken en of er nog nieuwe berekeningen willen uitvoeren voor op een lage bezetting. Dat ten aanzien van de parkeergarage, maar is dus niet onderdeel van dit plan en de correlatie daarmee is ook vrijwel nul.

De voorzitter: De heer Braam, had u een interruptie? Oh, de heer Oelen, sorry.

De heer Oelen (VVD): Ja, de heer Oelen. We trekken in deze fijn op, samen. Ja, het is een mooi betoog en het gaat van slechte woningen tot wel of niet behoud van groen en daarbij wordt dan een andere parkeernorm geacht. Dus u heeft tien minuten nodig die concludeert naar iets wat niet onderbouwt naar wat ik vraag. Want dat heb ik nog steeds niet begrepen. De parkeernorm die hierin wordt voorgesteld is niet de parkeernorm die wij hier breed in de raad hebben afgesproken. Dus ik zou eigenlijk zeggen, kom met een, en ik snap alle argumenten en ik snap heel goed dat u zegt je kunt uitwijken naar de Churchillaan, je kunt uitwijken naar dit, u kunt uitwijken naar dat, en je kunt ook uitwijken naar een parkeergarage waarvan u zelf ook al zegt, ja de businesscase is niet haalbaar tenzij we gaan verhuren aan bewoners. En een van mijn vragen in de eerste termijn ...

De voorzitter: Dit is een interruptie, mijnheer Oelen, wilt u de vraag stellen?

De heer Oelen (VVD): ... was nog steeds, hoe gaan ze dat dan betalen? Dus het risico wat ik nu zie, en ik wil graag van de wethouder weten hoe hij dat dan ziet, is dat er zo meteen niet meer door de bewoners geparkeerd kan worden, tenzij ze eindeloos moeten gaan betalen voor een Q-park of een andere commerciële aanbieder terwijl ze er niet om vragen.

De voorzitter: Wethouder.

De heer Van de Laar: De dingen die ik heb gezegd, die zei u zelf ook; dat het de argumenten waren voor een parkeernorm, nietwaar. Dus verdichting, we kunnen niet verdichten als we niet iets doen aan die parkeernorm. We willen eigenlijk niet dat die auto's op straat parkeren, maar dan moet er een parkeergarage, in ieder geval voor die bewoners zijn. Zover zijn we. En dan zit de businesscase, dat woord is misschien verkeerd, maar het financiële rekenmodel, ook van de corporaties zo in mekaar dat ze niet nog meer parkeergarages kunnen bouwen. En dus als we die verdichting willen, dan zullen we wel iets moeten doen met die parkeernorm. Tegelijkertijd, en ik denk dat we dat beter moeten aantonen, als we weer terugkomen met het plan, is wat is het werkelijke autobezit en kijken of we daar de parkeernorm op kunnen afstemmen. Want dat doen we ook bij meerdere projecten. Want eigenlijk alle projecten die we op dit moment in de raad de afgelopen vier jaar behandeld hebben, wijken we steeds af van de parkeernorm die in 2011 is vastgesteld. Omdat die in de praktijk het autobezit per hoofd van de bevolking, per huishouden, is verminderd. En ik denk dat het heel logisch is, want anders snijden we ons financieel in de vingers, of ook de corporaties financieel in de vingers, als we vasthouden aan die parkeernorm van 2011. Maar ik denk dat dat hele verhaal goed moet uit worden gelegd in de onderbouwing van het bestemmingsplan. En daarbij is uw opmerking duidelijk genoteerd.

De voorzitter: Oké dank, wethouder. Is er ...

De heer Van de Laar: Ik heb nog meerdere vragen hier staan. Zal ik die? BVR die vroeg nog om de positie van De Eekhoorn, dat De Eekhoorn niet genoemd is. Ik denk dat De Eekhoorn een heel belangrijk sociaal punt is bij het gebrek aan een buurtvereniging zoals we die in sommige andere wijken kennen. En dat De Eekhoorn daar echt een hele belangrijke plek in heeft. Het feit dat het hier niet genoemd is, is misschien wel een voordeel. Want anders zou er misschien wel gebouwd worden. Het is in die zin buiten het projectgebied. Maar dat De Eekhoorn een belangrijke plek heeft in de wijk, dat is, en ook bestaansrecht en voor de toekomst behouden moet worden, dat lijkt mij buiten kijf. Het komt in ieder geval niet voort uit dit project dat daar iets anders zou moeten gebeuren. Over de buurttuin heeft de heer Van Malsen al iets gezegd. Ik denk dat dat nou typisch iets is wat uit die participatie moet komen, niet dat wij als bestuurders dat meten gaan zeggen, weet je wat leuk is voor jullie, dat jullie in een buurttuin samen groenten gaan verbouwen. Ik denk dat dat echt uit zo'n participatie moet komen. En inderdaad zoals Gijs van Malsen, collega-wethouder al zei is er een fantastische moestuin in de Driesprong die hartstikke goed gebruikt wordt. Participatie, zijn de bewoners nou zelf betrokken? U kunt lezen op wat voor een manier, dat is en digitaal maar ook met allerlei bewonersavonden. Dat is ook gedaan door Rijswijk Wonen die langs iedere deur zijn geweest, aangeklopt, en daar is dus heel veel aandacht voor, dat iedereen betrokken is bij dit proces en dat iedere bewoner er ook ervan doordrongen is wat er te doen staat en ook voor die bewoner zelf. Website, er zijn insprekavonden, zijn die goed bezocht? Ja, u bent daar zelf, zo nu en dan ziet u ook wanneer zo'n avond is en dan kunt u ook komen, maar dan wordt niet verwacht dat u meedoet aan die inspraak natuurlijk, maar dan ziet u wel hoe druk die avonden bezocht zijn. Die avonden gaan over de openbare inrichting bijvoorbeeld, maar waar de echte zorgen op dit moment zitten is, vind ik een huis? En het aanbod is ontzettend laag en kom ik niet in de knel? En er zit een hele fasering natuurlijk van die gebouwen, sommige worden appartementencomplexen, die worden eerder gesloopt dan andere, dus anderen kunnen langer blijven wonen. Daar zijn zorgen over. Maar die mensen die er langer blijven wonen die zitten natuurlijk ook langere tijd in de bouw en in de overlast en dat wil ik op geen enkele manier gaan downplayen, daar zal gewoon echt overlast zijn. Dat geldt zeker ook voor de eengezinswoningen die daar middenin het project staan. Maar daar lopen gesprekken in ieder geval over, het is nooit de bedoeling om zoveel mogelijk overlast te zijn. U zegt nog iets over begrijpelijke taal, ik zou het concreter willen maken, want het klinkt een beetje theoretisch, kan er nog weleens aan schorten. Vindt u dat er met de brieven die gestuurd zijn, dat die eraan hebben geschort? Dat kunt u dan bij mij concreet aantonen.

Want ik heb daar eerder nog geen commentaar op gekregen, dat daar mogelijk iets aan verkeerd is en wil het heel graag doorgeven aan Rijswijk Wonen natuurlijk, als u daar iets over te zeggen hebt. De visie van het CDA, die omarm ik.

De heer Stam: ...'

De voorzitter: Ik zou toch willen vragen, er zijn heel veel interrupties nu in de eerste termijn gehouden. Ik zou toch willen vragen om dat te bewaren even tot de tweede termijn. Wethouder bent u bijna klaar?

De heer Van de Laar: Ja, de visie van het CDA omarm ik ten aanzien van de hoogbouw en de locatie daarvan en de Churchilllaan. En Wij. vroeg ook naar de participatie en leefbaarheid, dat heb ik betrokken bij de beantwoording van de ChristenUnie. Anders hoor ik het in tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank, wethouder. Zijn er nog prangende vragen voor de tweede termijn? Ik kijk ook even naar de agenda, we hebben nog drie IB's en een raadsvoorstel en het vragenuur hierna. Maar ik wil toch even de gelegenheid uiteraard geven, ook aan mezelf, om nog een tweede termijn in te vullen. Misschien laten we het rijtje gewoon volgen zoals we dat net hebben gedaan. Dan begin ik gewoon weer als raadslid voor de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Dank, wethouders, maar vooral wethouder Van Malsen naar aanleiding van mijn vragen die ik als PvdA stelde. Ik wil wel benadrukken dat 60 procent toch echt iets anders is dan 50 procent. U doet van, ach een paar woningen kunnen er nog wel bij. Maar 60 procent, 10 procent meer, is echt 50 woningen meer. Dus als dat ook echt mogelijkheid biedt tot die 65 procent, dan zou dat ook substantieel bijdragen aan de sociale huurbehoefte. Dus dat wil ik dan nog eens graag benadrukken. Want als we alleen maar gaan compenseren, dan komen we ook nooit tot 30 procent. Want we gaan waarschijnlijk, met de nieuwbouw die gepland is, gewoon verder dalen onder die 30 procent. Dus alleen compenseren helpt niet, er zal iets meer bij moeten. En hoe gaat het college samen met de raad dit dan realiseren? En wat ik aansluitend

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, bij interruptie.

De voorzitter: Ja.

De heer Van Enk: De wethouder heeft gezegd dat er naar andere locaties wordt gekeken voor compensatie. En ik hoor ook heel steeds weer benadrukken, dan moeten wijken moeten gedifferentieerd zijn. Leeuwendaal is een voorbeeld van een wijk die totaal niet gedifferentieerd is. We hebben in een vorige raadsperiode nog een plan vastgesteld in de raad, een bestemmingsplanwijziging, voor een behoorlijk aantal appartementen aan de Nassaukade. Die waren allemaal dure vrije sector. Waarom heb ik daar de Partij van de Arbeid niet gehoord om een lans te breken voor sociale huisvesting in een wijk als Leeuwendaal waar dat vrijwel niet te vinden is?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter, ja naar mezelf, ja dat stopwoordje zit er zo in dat dat bijna niet eruit te halen is. Daar ben ik op zich, daar is de Partij van de Arbeid op zich helemaal niet tegen, tegen sociale woningbouw in Leeuwendaal. Maar laten we dat nu niet als wijk nemen als ...

De heer Van Enk (CDA): Mijn vraag is, waarom heb ik u toen niet gehoord?

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Ja, voorzitter, dat waren toen, dat was een heel ander bouwplan wat toen voorlag, met een andere ontwikkelaar, en goed, ik noteer uw opmerking. En wat betreft wat de D66 zei met

betrekking tot de kleine woonoppervlakte, kijk in de middenhuur woonfonds zitten ook heel veel appartementen rondom datzelfde aantal vierkante meter, ook rond de 50, 56 vierkante meter. Dus we moeten erop, denk ik voor waken dat we niet in Rijswijk de nieuwbouw gaan, ons gaan concentreren op tweepersoonshuishoudens. Als dat dus in het woonfonds ook, zoals we dat hebben kunnen zien het geval is. En dus nu in Te Werve ook. Dus laten we ook vooral die woonbehoefte tegen de meetlat leggen ten opzichte van de huur, koop die nu gerealiseerd wordt in de komende jaren. En dan nog een vraag, wethouder, met betrekking tot de huidige bewoners en nieuwe bewoners. Iedereen kan terug, heeft ook Rijswijk Wonen als belofte gedaan. Maar wat betekent dit, het is even ook in het vorige Forum aan de orde geweest, als je boven die huurgrens, sociale huurgrens, uitkomt? Waar zit dan, dat betekent niet in de komende jaren van die renovatie, maar als je er nu al boven zit, maar gewoon scheef woont? Wat betekent dat voor de toekomstige bewoners die eventueel terug willen keren? Hier laat ik het even bij. En dan zijn er vast nog andere fracties.

De voorzitter: De heer Braam.

De heer Braam (Beter voor Rijswijk): Ja, voorzitter. Allereerst wethouders bedankt voor de beantwoording in eerste termijn. In de richting van de heer Van de Laar wil ik aangeven dat we sterk voorstander van zijn en dan inderdaad even met de benen op tafel te kijken dus naar de acht plannen voor die ondergrondse garage. En we hebben vanuit onze partij nog wel behoorlijk wat ideeën als het gaat om het goed kunnen gebruiken van die garage. Om maar even een simpel ding te benoemen, een park-and-ride-situatie in de richting van de stad, zou nog best eens een hele aardige optie kunnen zijn op die locatie. En ik wil niet de discussie van twintig jaar geleden herhalen waarin de parkeerdruk, die gigantisch was, met name natuurlijk ook de ambtenaren die toen allemaal op het stadhuis werkten. Dat gaf toen al een behoorlijke druk op dat stukje van de wijk Te Werve. En dat gaan we natuurlijk straks weer terugkrijgen en dat wordt alleen maar versterkt op het moment als we 200 woningen erbij krijgen. Dan een stukje sociaal, hebben we het net al over gehad, sociale woningen. Wat betreft De Eekhoorn, fijn om te horen dat het bestaansrecht van De Eekhoorn verzekerd is. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: De heer Oelen, heeft u behoefte. De heer Stam, die in ieder geval wel.

De heer Stam (CU): Ja, dan toch maar eventjes. Het punt dat ik probeerde te maken is niet zozeer dat wij signalen hebben voor, dat er brieven worden verstuurd met onduidelijke taal, maar dat wil je natuurlijk op z'n minst voorkomen. En mijn vraag is meer, hoe garanderen we dat en heeft de gemeente een rol in dat proces? Dus daar was ik eigenlijk meer benieuwd naar. Dank, en ook voor de beantwoording.

De voorzitter: De heer Van Enk, wilt u gebruik maken van uw tweede termijn? Nee. Mevrouw Oude Alink?

Mevrouw Oude Alink (GroenLinks): Jawel, dank voorzitter. Ik sluit me inderdaad aan bij het verhaal over het percentage sociaal, want inderdaad een paar procent maakt een heel groot verschil. En ik wou ook nog even terugkomen op het onderhoudsniveau, want misschien is het inderdaad nu zo dat de woningen die er nu staan, dat die niet meer gerenoveerd kunnen worden en dat ze daarom weg moeten. Ja dat kan. Maar dan vraag ik me af, kunnen wij daar voor de toekomst iets van leren? Want was er wel onderhoud gepleegd, dan was het misschien niet nodig geweest om zo rigoureuus aan te pakken. En ik vraag me af of er zicht op is hoe de staat van het onderhoud is elders in de stad en of daar heel goed naar gekeken kan worden. En dan had ik ook nog gezien, had ik vorige termijn niet gesteld sorry, in de Nota van Uitwerking staat de ambitie genoemd van inrichten van daken in het nieuw te ontwikkelen Te Werve; zou de wethouder misschien in gesprek kunnen gaan om voor deze daken een zo groen of duurzaam mogelijke bestemming te krijgen. Want er is best wel wat mogelijk, denk ik. Tot zover de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u. D66, de heer Dolmans.

De heer Dolmans (D66): Met de toezegging van de wethouder heb ik geen behoefte aan een tweede termijn.

De voorzitter: Dank. De heer Van Dam.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, heel kort. Ten eerste was ik in de eerste termijn vergeten een compliment te maken aan Rijswijk Wonen, die heeft met het participatietraject een mooi kantoor in de wijk zelf neergezet. Dat is zeer goed bevallen. Dus in ieder geval, dat wou ik nog even gezegd hebben, ook hier. Ik denk dat dat een voorbeeld is voor volgende projecten. Dan de eerste termijn van de wethouder, die heeft me toch nog wat vragen opgeleverd. Ik hoorde hem zeggen dat we de Broodfabriek en de Sammersweg gaan gebruiken als twee ontwikkellocaties, potentiële ontwikkellocaties voor toevoegen van sociale huur, sociale woningen. Ik zou graag wat toelichting willen op de Sammersweg. Waar precies? Want het is best lang en hoe ziet dat idee er dan uit? Daarnaast de opmerking, of meer de vraag, voor toelichting van het college hoe we dat dan zien? Want volgens mij is het hele basispunt van divers bouwen, dat we in alle wijken een divers aanbod aan woningen hebben. En hoe gaan deze twee specifieke ontwikkellocaties dan een toevoeging zijn aan dat diverse idee? Gaan we daar alleen maar sociale huurwoningen neerzetten, of wordt dat een toch wat meer gespreid idee? Dan een vraag van de PvdA die niet beantwoord is, die ik toch wel graag beantwoord wil zien, is wat het gaat doen; wat gaat deze ontwikkeling doen met het totale aantal sociale huur in Rijswijk. Wat doet dat met het percentage? D66 vroeg naar een behoeftenonderzoek, wat ik graag wil ondersteunen, waarvoor ook dank dat het is toegezegd. Maar daarbij nog de vraag dat we in het verleden een woonmonitor hebben gehad en de vraag of die nog een keer wordt geüpdatet of dat we dat nog ooit een keer tegemoet zien komen? Ook voor toekomstige debatten over de woningvoorraad van Rijswijk. En daarbij wil ik het laten.

De voorzitter: Dank. Ik denk dat de wethouder weer voldoende gelegenheid nu heeft gezien om alsnog zijn tweede termijn in te vullen.

De heer Van de Laar: Dank, voorzitter. Ja dat ga ik dan ook maar doen. Om het rijtje inderdaad ook maar even af te lopen, de PvdA merkte op dat alleen compenseren niet helpt om de ambitie van 30 procent sociaal te behalen. Dat klopt inderdaad, daarom zijn we dus ook op zoek naar meer locaties waar sociaal toegevoegd kan worden. Dat is een onderzoek dat loopt. Wat ik zei, we hebben een aantal weken geleden ook als college gekeken naar waar kunnen we nog meer toevoegen. Wat ik al zei over de Broodfabriek onder andere, daar is rekening gehouden met compensatie van sociale huur. Het zou ook nog mogelijk zijn om daar meer toe te voegen, dus dat zou naast een compensatielocatie ook een locatie kunnen zijn waar meer sociale huur te vinden is. Daarnaast de 50 procent sociaal die terugkomt in Te Werve-Oost, dat is het percentage dat we nu aanhouden om een diverse wijk te garanderen. Als u, raad, van mening is dat dat percentage omhoog kan omdat we die ambitie van 30 procent behouden, willen behalen, dan staan we daar uiteraard voor open. Het onderhoudsniveau, werd gevraagd door GroenLinks, voor wat betreft Te Werve-Oost kunnen we daarvan leren voor de toekomst? Jazeker kunnen we daarvan leren. Een aantal straten waar ik nu zelf aan zitten denken zijn bijvoorbeeld de Galjoenstraat, de Klipperstraat en de Havenstraat. Dat zijn complexen die staan ook op de lijst van Rijswijk Wonen om gerenoveerd te worden, maar dat gaat pas over een aantal jaar gebeuren, ik geloof 2030. En dat is een gesprek wat ik graag aan wil gaan met Rijswijk Wonen om te kijken of daar in de tussentijd ook niet wat kan gebeuren om in ieder geval de leefbaarheid van de huidige bewoners te verbeteren. De vraag van GroenLinks over in gesprek gaan over het ...

De voorzitter: Interruptie. Ja.

De heer Van Enk (CDA): De vraag van GroenLinks was eigenlijk van kunnen we er iets van leren om te voorkomen dat woningen gesloopt moeten worden. Zo heb ik de vraag begrepen. We hebben het in Te Werve en ook in de Galjoenstraat over huizen uit de jaren vijftig, zestig. Dat zijn huizen die door een corporatie al lang en breed zijn afgeschreven. Dus dat kost een corporatie enorm veel geld om dat te gaan renoveren. En dat doe je dus alleen met huizen met een bepaalde stadsaangezicht, een bepaalde emotionele waarde zoals we in Voorburg hebben gezien na protesten, dat die wijk toch werd hersteld. En wij hebben hier in ons eigen Rembrandtkade-kwartier een mooie renovatie gezien van Rijswijk Wonen. Maar dat is voor een corporatie onmogelijk om dat te doen, zeker niet in een sociale sector. Jarenzestighuizen worden sowieso na zo'n lange tijd afgeschreven en dat heeft niet te maken met het onderhoudsniveau van de laatste paar jaar.

De heer Van Malsen: Dank, voorzitter. Ik wilde de heer Van Enk ook danken voor de toevoeging, dat is zeker een overweging die we mee gaan nemen in de gesprekken. Wat ik al zei, het is inderdaad een gesprek tussen ons en Rijswijk Wonen. Ik ben benieuwd hoe zij daar tegenaan kijken, maar goed we gaan het gesprek met ze aan, ook naar aanleiding van wat er nu in Te Werve-Oost gebeurt. Dan de vraag van Wij. Rijswijk over de Sammersweg, wat gaat daar dan precies gebeuren? Ten eerste het gaat over de Sammersweg nummer 2 en het plan wat daar nu voorligt, en dat is een plan wat nog heel pril is, om daar zo'n veertig à zestig sociale huurwoningen te gaan realiseren. En dat is wat we tot nu toe daarvan weten. Dus zover is dat plan. Voor wat betreft de vraag over de twee locaties die genoemd zijn, hoe gaat dat bijdragen aan de diversiteit van de wijken in Rijswijk? De locatie aan de Sammersweg, dat ligt, even kijken als het goed is, tegen de Schulp aan, dus dat is een vrij diverse wijk. En de Broodfabriek zelf, of de herontwikkeling van de Broodfabriek, zal niet louter uit sociale huurwoningen bestaan, een deel van de woningen zal sociaal zijn. Bovendien ligt het tegen het Kesslerpark aan waar een hele campus gerealiseerd wordt voor diverse doelgroepen. En ja, wat doet deze ontwikkeling met het totaal? Wat ik al zei in beantwoording van eerdere vragen, met deze plannen zoals ze er nu voorliggen, de verdunning in Te Werve-Oost en de compensatie op de twee locaties zullen we niet een, twee, drie aan die ambitie toekomen van 30 procent sociale huur behouden. Dus er zal meer voor nodig moeten zijn en dat iets wat we nu met het college in ieder geval aan het onderzoeken zijn waar dat dan zal zijn en hoe we dat gaan realiseren. En over de woonmonitor, dat is er eentje waar ik op terug zal moeten komen, want dat weet ik zo niet wanneer we die gaan actualiseren en of we die gaan actualiseren. Dank.

De voorzitter: Ja, wethouder Van de Laar nog een toevoeging aan de vragen die er nog openliggen?

De heer Van de Laar: Ja, BVR, de discussie over de parkeerdruk rondom het Huis van de Stad. Er is natuurlijk wel iets veranderd in gedrag in twintig jaar tijd, een mobiliteitstransitie. We mogen verwachten dat veel mensen ook met het openbaar vervoer komen, fietsen, metropolitane fietsroutes maken het ook makkelijker, thuiswerken. Maar, ik denk dat we dus toch weer opnieuw moeten gaan kijken met de huidige tijd van hoe zit die parkeerdruk daar in elkaar. En dat gaan we dus ook doen. Ik denk dat we snel een avond benen-op-tafel-sessie gaan inrichten. Bij brieven die we samen in dit soort projectontwikkelingen doen, zeg ik tegen de ChristenUnie, die worden vaak in cocreatie tussen de verschillende partijen die hun logo eronder zetten gemaakt. Dat is iets anders dan dat KPN met glasvezels de grond in gaat, dat lezen wij niet in mee. Maar wel bij dit soort dingen. Dus dat is een waarborg dat het begrijpelijk is. En de inrichting van de daken, daar moet ik op terugkomen wat daar mogelijk is. Maar het duurzaamheidsgehalte hiervan, dat staat als een paal boven water. Hartelijk dank voor het compliment, ik denk dat het trouwens heel erg gewaardeerd wordt, zeg ik tegen Wij., dat dat gezien wordt dat Rijswijk Wonen zo actief in de wijk is. En ik sluit af met GroenLinks en Wij.... met de koffiekar toch? Maar ik sluit af toch met heel kort een ruimtelijke reflectie op wat GroenLinks zei. Kunnen we die huizen niet bewaren als ze beter worden onderhouden? Maar het zijn, zoals de heer Van Enk al zegt, huizen uit de jaren zestig met éénsteensmuren, éénsteens glazen, het zijn, het is niet alleen het

huis of de vierkante meter, het zijn de trappenhuizen, het is de energievoorziening, het is de openbare ruimte, het zijn de balkons, het is de esthetiek, het is de autoluwe straat of andere ingangen. Ik denk dat we ongelooflijk blij kunnen zijn dat de corporatie hierin dit voorstelt doet. Ik denk dat het een enorme boost is voor de kwaliteit van een wijk die het jarenlang ook wel moeilijk heeft gehad. Is goed voor de stad en is goed voor de inwoners. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Oké, dan hebben we hiermee de IB Te Werve-Oost behandeld. Ik noteer een aantal toezeggingen, dat is woonmonitor, wat je eronder ook laat vallen, maar in ieder geval de woonbehoefte breed in Rijswijk. De dertigprocentdiscussie van college delend graag met de raad, want daar zijn wij natuurlijk, die horizon willen wij ook wel graag zien, die u met elkaar bespreekt. En de parkeerbehoefte, zoals ook gesteld door enkele fracties. Dat zijn in ieder geval drie toezeggingen naar aanleiding van deze IB. En dit onderwerp komt uiteraard weer terug. En wethouder Van Malsen verlaat de vergadering om naar Forum Samenleving te gaan.

10. Raadsvoorstel herziening Verordening Fysieke Leefomgeving

De voorzitter: Dan gaan we nu verder met het raadsvoorstel herziening Verordening Fysieke Leefomgeving. Wie wil hierover het woord? Mevrouw De Haan.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks belang): Dank u wel voorzitter. Ik heb het raadsvoorstel gelezen, ik heb het gelezen en nog een keer gelezen. Het enige woord wat ik herkende was de dakkapel. Dus ik wil de wethouder graag vragen om een kleine toelichting te geven waar het hierover gaat voordat we er überhaupt mee akkoord kunnen gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Ik zag ook de heer Cupedo van Beter Voor Rijswijk.

De heer Cupedo (Beter voor Rijswijk): Dank u, voorzitter. Wij hebben het raadsvoorstel gelezen, we hebben geen op- of aanmerkingen en we kunnen akkoord gaan met het raadsvoorstel. Dank u.

De voorzitter: Dank u. Anderen die nog het woord willen? Nee. Misschien nog even het woord aan de wethouder naar aanleiding van de vraag van mevrouw De Haan.

De heer Van de Laar: Ja, dank u wel. Ik had me voorbereid ook op de vraag, kunt u makkelijk omschrijven wat hier aan de hand is? En eigenlijk, nee. En daarom dacht ik, ik nodig de jurist uit. Maar, ik heb zelf bedrijfskunde gestudeerd en ik weet niet of een jurist nodig is om het nog makkelijker te uiten. Matthijs, zou jij een poging willen wagen, het is een technische reparatie van wat er op dit moment is en ik wil er wel iets over zeggen. Kijk, als we het niet repareren zou je, we moeten dat met terugwerkende kracht repareren dat de uitspraken van de Welstand juridisch geregeld zijn. En eigenlijk is dat op dit moment niet het geval. En de Welstand adviseert het college over bijvoorbeeld dakkapellen, maar ook over hele grote projecten, en dat zou je kunnen bediscussiëren op het moment dat je dat niet juridisch vastlegt met een correctie zoals dat er vandaag wordt voorgesteld en de twintigste dan in de raad komt. Is daar juridisch een groot probleem? Dan zeg ik, nee. Maar dat kan de heer Vroom zo meteen misschien zelf iets over zeggen. Want de Welstand adviseert aan het college en het college besluit en daar valt in die zin juridische geen speld tussen te krijgen. Maar als je daar nog een aanvulling op hebt, Matthijs?

De heer Vroom: Ja, goedenavond. Mijn naam is Matthijs Vroom, ik ben jurist inderdaad en normaal wordt het er dan niet heel eenvoudiger op, als je juristen aan het woord laat. Maar ik zal het toch proberen. De

Woningwet bevat al regels over welstand, het welstandsadvies, de welstandnota en de Woningwet geeft eigenlijk de opdracht aan de gemeente om dat verder uit te werken voor wat betreft de taken en de instelling van zo'n commissie. Dat was in de Bouwverordening geregeld. Met die hele operatie om alle regels over de fysieke leefomgeving samen te voegen in één verordening is over het hoofd gezien dat hoofdstuk 9 van de Bouwverordening, die die taken en instelling van de Welstandscommissie bevat, dat dat hoofdstuk gehandhaafd had moeten worden. Daar zijn we onlangs achter gekomen. Ondertussen heeft de Welstandscommissie wel gewoon conform hoofdstuk 9 gehandeld, zijn er adviezen uitgebracht. Wat we hiermee willen doen is dat met terugwerkende kracht herstellen. Dat er dus geen discussie kan gaan ontstaan over de adviezen die de Welstandscommissie heeft gegeven. En uiteindelijk is het inderdaad wat wethouder Van de Laar ook aangaf, het college die zo'n advies krijgt en dan naar aanleiding van zo'n advies het besluit neemt om een vergunning wel of niet te verlenen. Is het zo wat duidelijker?

De voorzitter: Ja, mevrouw De Haan, heeft u nog een aanvullende opmerking of vraag?

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks Belang0: Ja, dank u wel voorzitter, heb ik. Dus als ik het goed begrijp is het noodzaak dat we dit doen. Doen we dit niet, dan kunnen we in de problemen komen, kort door de bocht.

De heer Vroom: Ja, dan kan er discussie ontstaan over de gegeven adviezen in de afgelopen periode en over de adviezen die nog gaan komen. Dus mijn advies zou inderdaad zijn om dit op deze manier te herstellen zodat gewoon vaststaat dat die commissie op een goede manier benoemd is, dat ze op een goede manier tot die adviezen zijn gekomen, dat vaststaat dat er ook de juiste invulling is gegeven aan de commissie, dat de juiste deskundigen daarin aanwezig of zitting hadden. Dat is allemaal geregeld in dat hoofdstuk 9 van de Bouwverordening, wat onbedoeld toch is komen te vervallen bij die operatie om alle regels samen te voegen in de Verordening Fysieke Leefomgeving. En de Woningwet bevat al wel enkele regels over de welstand, over de Welstandsnota, noemt ook de commissie. Maar zonder die uitwerking in de verordening kan er toch echt discussie over ontstaan.

De voorzitter: Dank, voor uw uitgebreide toelichting. Kan ik concluderen dat dit raadsvoorstel ...

De voorzitter: Oh, de heer Oelen, sorry dat ik u over het hoofd zie.

De heer Oelen (VVD): Ja, dat geeft niet voorzitter. Want even dat ik het iets preciezer begrijp. Zou dat kunnen leiden tot een motiveringsgebrek van een besluit van het college?

De heer Vroom: Daar zou in ieder geval discussie over kunnen ontstaan. In de stukken staat dat er één zaak is waar mogelijk die discussie zal ontstaan. Maar ik denk persoonlijk dat dat wel, er is gewoon gehandeld conform die verordening dus materieel lijdt niemand daar nadeel van. Het is hoogstens een formeel gebrek en wat denk ik ook wel dan hersteld kan worden.

De voorzitter: Ik denk dat dit vrij uitputtend op deze wijze is behandeld. Dank voor uw toelichting. Als u even de microfoon misschien wilt uitdoen.

De heer Vroom: Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw De Haan.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ik wil hem nog wel mee terug nemen naar onze fractie. We hebben wat ziekten dus dit moet nog wel even binnen de fractie besproken worden. We gaan er nog niet mee akkoord nu.

De voorzitter: Nou, laten we afspreken dat die onder voorbehoud dan akkoord is, als akkoordstuk naar de raad gaat, mits jullie nog inbreng hebben. Ja? Dank.

11. IB 22 077 Agenda Stadsontwikkeling

De voorzitter: Komen we aan de volgende IB en dat is IB Agenda Stadsontwikkeling, oorspronkelijk agendapunt 11. Op verzoek van Rijswijks Belang en de ChristenUnie geagendeerd. Dan wil ik die fracties allereerst het woord geven. Mijnheer Stam, u als eerste? Ja.

De heer Stam (CU): Ja voorzitter, dank u wel. Wij hebben deze brief inderdaad geagendeerd. Nu is het zo dat ook vanwege ziekte, mevrouw Harmsen dit stuk zou voorbereiden. Dus wij willen vragen of wij er ook samen met Rijswijks Belang ook schriftelijk op kunnen terugkomen. Dus, bij deze.

De voorzitter: Dan kijk ik even naar de wethouder, maar dat komt dadelijk in de termijn van de wethouder. Want er is nog een andere fractie die ...

De voorzitter: Mevrouw De Haan, u heeft ook nog vragen over deze IB?

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ik sluit me aan bij de heer Stam. Ook wij willen schriftelijk de vragen indienen, omdat er toch ook enkele vragen bij zullen zitten die betrekking hebben op het Sociaal Domein. En dat is natuurlijk een andere wethouder.

De voorzitter: Dank. Ja lijkt me een hele verstandige keuze. Zijn er nog andere fracties die hierover het woord willen, over deze IB? Mijnheer Dolmans?

De heer Dolmans (D66): Ja, ik had me wel inhoudelijk voorbereid en er is één punt wat ik echt heel erg, heel erg van belang vind. Dus dat wil ik toch aan het college meegeven bij deze. Op pagina 18 onder 2b staat als een van de uitgangspunten voor de stadsontwikkeling het versterken van de natuurlijke structuren, ik noem het maar even ecologische structuur want dat is een begrip wat ik goed begrijp en waarvan ik ook denk dat een van de sprekers vandaag, de heer Hoyer, aandacht voor heeft gevraagd. Want zonder ecologische structuur is er geen kans voor biodiversiteit. Op pagina 33 staat ook uitgesproken de wens om naast primaire natuurverbindingen andere delen van de natuurstructuur te verbeteren en te realiseren. En dan is bij ons de grote vraag, in hoeverre wordt dat in de ontwikkeling in Pasgeld-West, maar met name momenteel ook in Parkrijk nou inhoud aan gegeven? Want als ik kijk naar, met name ook de ontwikkelingen in Parkrijk momenteel, dan zie ik eerder het opwerpen van belemmeringen voor flora en fauna om van het ene naar het andere gebied toe te gaan. Daar is nauwelijks sprake van een ecologische structuur, dus de vraag concreet aan de wethouder is dan in hoeverre wordt er in de ontwikkeling van Parkrijk en Pasgeld-West invulling gegeven aan dat hele belangrijke uitgangspunt van het verbeteren van de natuurlijke structuren? Dank u wel.

Mevrouw Van Nunen (PvdA): Voorzitter, dan nog heel even als Partij van de Arbeid, ik sluit me wel aan bij ook wat de heer Stam aangeeft en ik wil dat wel even mondeling gezegd hebben, dat ook op het Sociaal Domein er hele grote uitdagingen liggen die niet genoemd zijn. Hier worden alleen sport en onderwijs genoemd als ook wettelijke taken die de gemeente heeft, maar het gaat natuurlijk ook om cultureel aanbod bij stadsgroei en

stadsontwikkeling en ook welzijnsbeleid. Maar ik denk dat de heer Stam dat ook mede bedoelde als hij het had, en ook mevrouw De Haan, als het ging om het Sociaal Domein dat ook mee moet groeien met de voorzieningen in de stadsontwikkeling.

De voorzitter: En dan geef ik het woord graag aan de wethouder. Mijnheer Van Enk, ja u wilt toch? Ja.

De heer Van Enk (CDA): Toch? Ja. Ik wil graag voor een groot deel aansluiten bij de vraag van de heer Dolmans die ik meekreeg. Ik merk ook aan de brochure, ja nee hoe noem je dat, de nota achter het raadsvoorstel, dat we vooral in de tekeningetjes prima de indruk kunnen wekken dat we inderdaad zo'n beetje de groenste gemeente van Nederland zijn. Maar inderdaad, vooral als je naar die ecologische structuur kijkt en de verbindingzones, dan wordt natuurlijk alles daarin meegenomen. De versterking van de boomstructuur, ja dan is de Beatrixlaan dus ook ineens een ecologische zone en dat is natuurlijk in de praktijk niet zo. En ik denk dat we daar inderdaad kritisch op moeten zijn en de oplossing ligt hem denk ik voor een groot deel vaak in ontwikkelingen zoals we net ook hebben besproken, dat we uit een ontwikkeling ook middelen moeten kunnen vrijmaken om dit soort groenaanleg en versterking te kunnen betalen. En dat vergt niet alleen differentiatie in woningen aan de betaalbare kant, maar ook woningen in de dure sector. Het zou voor Rijswijk zo'n geweldige impuls zijn als we daar ook ruimhartig in blijven en ruimte geven om zo onze groenstructuur daadwerkelijk te versterken. Dan blijft dat niet alleen bij woorden of mooie tekeningetjes. Dank u wel.

De voorzitter: Het woord is aan de wethouder voor de ... Oh.

Mevrouw Oude Alink (GroenLinks): Ja, precies. Dank u wel, voorzitter. Ja, nu andere mensen er ook iets over te zeggen, ja wij hebben inderdaad ook iets voorbereid. Wat ons betreft is in deze agenda mooi in beeld gebracht wat belangrijk is voor de groei van Rijswijk en we hebben eerder samen met Rijswijks Belang bij de begroting een motie ingediend om de opdracht voor het accommodatiebeleid aan te scherpen. En hierin hebben we het college onder andere in opgeroepen om te onderzoeken of we als lokale overheid een actievere rol voor voldoende maatschappelijke voorzieningen zoals huisartsen in kunnen nemen, dan alleen maar planologisch faciliteren. Bijvoorbeeld door het inzetten van gemeentelijk vastgoed voor maatschappelijke doeleinden en het aankopen daarvan met dat doel. En we zeggen niet per se dat we dat moeten doen, maar wel dat we ons dat misschien moeten afvragen of we dat zouden moeten doen. Verder hebben we in deze motie opgeroepen om ook de toegankelijkheid van de bibliotheek voor alle Rijswijkers in de toekomst mee te nemen en wij vinden dat er in dit rapport wat ons betreft iets te weinig aandacht voor is. En verder wachten we de uitwerking af en hebben we op dit moment geen verdere vragen.

De voorzitter: Voorzitter, hé het woord is aan de wethouder. Ik moet het gewoon vaker doen dus blijkbaar.

De heer Van de Laar: Voorzitter, dank u wel. Het is eigenlijk wel een lastig stuk om te behandelen omdat het over de hele stad gaat. En ik was dus ook wel benieuwd welke vragen u allemaal zou stellen, want, en ik denk dat we ook samen en achteraf even moeten kijken, als het gaat over Programma Stadsontwikkeling, hoe doen we die behandeling? Omdat ik als wethouder Stadsontwikkeling van het programma en de monitoring en het proces, hou me daarmee bezig, maar inhoudelijk zijn de portefeuillehouders gewoon verantwoordelijk natuurlijk voor de beleidsdomeinen. En ik denk dat het ook het snelste en het handigste en het beste is om de vragen bijvoorbeeld over het Sociaal Domein dan in Samenleving aan mevrouw Bentvelzen te stellen, als voorbeeld. Maar ik zal over de vragen die nu gesteld zijn, in ieder geval een antwoord geven en dan kijken hoe ver we komen. Maar misschien voor het vervolg dus dat we rapportages bijvoorbeeld doen ten aanzien van het Programma Stadsontwikkeling, want dat is uiteindelijk wel de bedoeling. Dat we een beetje in de gaten houden dat we wel de goede kant opgroeien, namelijk een plezierige stad voor inwoners. Over het versterken

van de natuurlijke structuren en dan RijswijkBuiten, de heer Wit die zal zich, die houdt zich bezig met de biodiversiteit in algemeenheid, maar omdat ik ook verantwoordelijkheid heb voor RijswijkBuiten kan ik wel het een en ander over zeggen. Parkrijk, ik erken op de eerste plaats wel, dat het wel op sommige plekken in het nieuwe gedeelte van Parkrijk vrij versteend kan aanvoelen. Tegelijkertijd zijn daar in de straten ook wel weer hele mooie nieuwe voorbeelden te zien voor klimaatadaptieve maatregelen, zoals de waterspuwers op straat en de verdiepte groenstroken waardoor water langzamer wegloopt in het riool. De voltallige gemeente van Zuidplas was hier vorige week, inclusief het college, om te zien wat wij allemaal aan toepassingen doen voor hun eigen ontwikkeling. Ze gaan 8.000 woningen in een nieuw dorp bouwen in Zuidplas. En een groot deel van die structuur is nog niet klaar en een belangrijke as is de waterloper die vanuit het Wilhelminapark moet nog worden aangelegd met de woningen die aan weerszijden komen. En dan herken ik ook wel wat de heer Van Enk daarover zegt, dat de oorspronkelijke plaatjes en 2013, de schetsen die daar toen gemaakt zijn bij het aannemen van het bestemmingsplan, dat die inmiddels wel wat gerationaliseerd zijn, zoals het heet. Toen was het een groene oase en het is nu wat optimaler ingericht. Met andere woorden, iets meer huizen. Maar dat hebben we ook samen gedaan als gemeenteraad bij iedere herziening van de GREX. En we krijgen volgend jaar weer een herziening van de GREX en dan, ik denk dat dan een hele belangrijke variabele is, een hele belangrijke waarde van het gebied om het gebied groen te houden. En daar bent u zelf bij over hoe u daar waarde aan geeft aan het groen of aan een andere inrichting van het gebied. Wat mij betreft is het het groen wat belangrijk is en wat we moeten behouden. En ik stel ook voor dat we, ik meen dat we in februari, ik weet even de datum niet uit m'n hoofd, ik meen dat we 14 januari met elkaar zitten over de algemene ruimtelijke ontwikkelingen en dat we in februari weer een Sionsgaarde-bijeenkomst hebben en dat we daar specifiek dat onderwerp even agenderen, hoe staat het ermee ten aanzien van de groenstructuren. En een rij bomen, mijnheer Van Enk, is nog geen ecologische zone. Dat ben ik helemaal met u eens. Maar het is wel een belangrijke structuur voor vleermuizen en vogels om door Rijswijk zich te begeven. Dat is prima, liever via een rij bomen dan via geen rij bomen. Dat ten aanzien van de groenstructuur en de toezegging dat dat bij de Sionsgaarde-bijeenkomst nog apart wordt benoemd. U ziet ook, in Pasgeld-West waar ik denk dat we echt een extra stap gaan zetten in de vergroening, dan is het echt wonen in het groen. Dat is het idee wat daar in ieder geval voor die bosplot om het zo te noemen, gerealiseerd moet worden. Voor GroenLinks over de voorzieningen huisartsen, een helder verhaal en heldere oproep en herhaling van wat we eerder hebben besproken. Helder wat u daarover zegt. Ook PvdA, dat de DNA van de stad, ook de sociale cohesie, het Sociaal Domein, dat daar grote uitdagingen zijn en dat we dat in de gaten moeten houden. Mevrouw Bentvelzen heeft het daar iedere dag over, juist vanuit die groei van de stad. Dat hebben we ook teruggelezen in het interview wat ze onlangs heeft gegeven aan de het Rijswijks Dagblad ging vooral daarover, de groei van de stad en de sociale infrastructuur die we op orde moeten houden. En dan heb ik geloof ik alle reacties gehad. De schriftelijke vragen, die zie ik graag tegemoet.

De voorzitter: Dank, wethouder. Zijn er vanuit het Forum nog aanvullende vragen? Het is ook echt een metaonderwerp, in die zin dat het vanuit verschillende kanten, en verschillende invalshoeken, vragen over kunnen worden gesteld en dat dit constant in feite in de groei van Rijswijk ook op de agenda moet blijven. Maar desondanks wil ik toch u niet beletten om nog een tweede termijn eventueel een vraag te stellen met ook weer eigenlijk dezelfde suggestie, die de wethouder nu ook deed in zijn beantwoording, dat dit ook nog terugkomt volgend jaar in verschillende presentaties. Wie heeft er desondanks toch nog een vraag. Ik zie aan mijn rechterzijde niemand, maar de heer Dolmans wel.

De heer Dolmans (D66): Ja, dank u voorzitter. En u heeft gelijk, het is een metaonderwerp en het komt ook nog terug in de raad in meerdere vormen. Maar toch nog een paar gedachtes en opmerkingen. Allereerst dank voor de toezegging dat het ook in de Sionsgaarde-bijeenkomst terugkomt, maar dat is wel een besloten

bijeenkomst. Dus ik zou het wel heel fijn vinden als we ook een keer in de openbaarheid daar kort na over kunnen spreken. En dan verwijs ik ook naar de woorden van de inspreker eerder vanavond, die mij eraan herinnerde dat het college in de tijd toezegging heeft gedaan om naar eigen mogelijkheden te zoeken om biodiversiteit in Rijswijk te monitoren. Die toezegging is dus indertijd gedaan en ik zal in ieder geval het college daar ook op aanspreken, dat daar gevolg aan gegeven gaat worden. Dus dan kunt u zich daar alvast op voorbereiden, dat die vraag zeker terug gaat komen. Daar laat ik het even bij, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Zat hier nog een vraag in, mijnheer Dolmans? Of was meer een statement?

De heer Dolmans: Nou, dat is een statement en een mededeling aan het college dat wij daar opvolging aan willen geven en ik zou het heel fijn vinden als de wethouder nu al zou kunnen toezeggen dat hij daarmee aan de gang gaat.

De voorzitter: Wethouder Van de Laar.

De heer Van de Laar: Ik zeg u toe dat ik het met de heer Wit zal opnemen om ook een toezegging die vanuit zijn portefeuille is gedaan, hoe daar vervolg aan gegeven kan worden. Ook op een manier dat inwoners daar kennis van kunnen nemen.

De voorzitter: Oké, dank. Dan ga ik met uw goedvinden naar de volgende, dan sluiten we deze IB af, de discussie hierover af.

12. IB 22 085 Vervolgproces Pasgeld-West en Pasgeld-Oost D66

De voorzitter: En ga ik met uw goedvinden naar de volgende IB die nog op de agenda stond, op de oorspronkelijke agenda. Dat is vervolgproces Pasgeld-West en Pasgeld-Oost, op verzoek van D66 geagendeerd. Dus die fractie geef ik graag als eerste het woord.

De heer Dolmans: Ja, dank u wel voorzitter. Dank voor het toesturen van deze IB-brief, met name ook de Nota van Uitgangspunten voor de participatie in Pasgeld-Oost. En daar hebben we wel wat opmerkingen over. Indertijd is er op 12 oktober 2021 bij de behandeling van Pasgeld-Oost heeft het college het dictum van een motie van D66 toen overgenomen en ik zie een heleboel punten vanuit die motie eigenlijk niet terugkomen nu. En dat vind ik wel jammer. Sterker nog, daar spreek ik het college ook echt op aan, want het is gewoon een harde toezegging geweest. En dan kan ik me voorstellen dat je in een Nota van Uitgangspunten dat niet allemaal in detail op kan noemen, maar ik ga toch even een aantal dingen daarvan in herinnering brengen. En ik zou ook heel graag van het college willen horen waar we daarmee staan. Allereerst, en ook daar is vanavond over ingesproken, er is de toezegging gedaan om uiterlijk eind 2020 een kwantitatief verkeerskundig onderzoek te hebben afgerond en dat ter besluitvorming aan de raad voor te leggen, dus de vraag is: hoe staat het daarmee en krijgen wij dat nog voor het einde van het jaar van het college hier op tafel? Een andere toezegging die is gedaan is dat de watersysteemanalyse en het daaruit voortvloeiende waterhuishoudkundig plan gedaan zou worden en ook dat zou voor besluitvorming aan de raad worden voorgelegd. De vraag is: wanneer zit dat in de planning? Dan, en daar is natuurlijk wel iets op gewijzigd, er is de toezegging gedaan dat er geen extra waterberging zou worden toegestaan in het slagenlandschap bovenop de noodzakelijke, noodzakelijk voor de verbreding van de A4. Nou, ik begrijp dat daar wel wat wijziging in is omdat die waterberging daar niet meer voor nodig is. Maar de vraag is wel, en dat lees ik ook in de nota van uitgangspunten, in de voorgenomen ontwikkeling van Pasgeld West en Oost, het waterbeheer, ja, u geeft aan dat u daar iets mee gaat doen maar waar gaat dat dan plaatsvinden. Dus waar gaat die waterberging voor die

twee gebieden heen? Daarnaast is toen de toezegging gedaan dat het TAUW-rapport als uitgangspunt wordt genomen voor de hoog geproduceerde natuurwaarde. En nu staat er bij punt 8 in die nota: zoveel mogelijk. Ja, maar dat was niet wat we toen hebben besproken. We hebben gewoon afgesproken dat dat TAUW-rapport als uitgangspunt zou worden gebruikt en niet zoveel mogelijk. En een vervolgvraag daarop is, want ook dat hebben we toen, daar kunt u natuurlijk niet de toezegging doen maar we hebben toen wel gevraagd om bij Synchron als ontwikkelaar mee te geven om, ja, inderdaad dat TAUW-rapport als uitgangspunt mee te nemen en de vraag eigenlijk aan het college is: in hoeverre wordt dat nu door de projectontwikkelaar ook gedaan? Tenslotte was er de toezegging om het normerings- en toetsingskader voor groen en klimaatadaptief bouwen te bepalen. In hoeverre is daar nu, wordt daar nu invulling aan gegeven? En daar laat ik het nu voor nu even bij, dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dat zijn nogal wat punten, dank vanuit D66. Zijn er andere fracties die hier ... De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Nou, ik wil alleen op één punt, dat is de verkeersanalyse, wil ik wat toevoegen. Ik denk, ja, dat we over meer van dit soort ontwikkelingen weleens zorgen hebben uitgesproken over de toekomstige verkeersontwikkelingen, het effect wat woningbouw of andere bouw gaat krijgen. En je ziet hier dat er ongetwijfeld ook op een gegeven moment een relatie zal ontstaan met Kessler Park-ontwikkelingen. U noemt net de Broodfabriek. We hebben het Havenkwartier waar we nog steeds, ja, denken: gaat dat allemaal straks lukken? Want we zouden tijdelijk daar al de voorzieningen plegen, verkeersregelinstallaties zouden worden aangepast om te zien of het voldoende is. Nu al. Zeker als we straks daar die, wat was het, 2.500 woningen gaan bouwen. Dus eigenlijk waar ik naar aanleiding van deze vragen voor pleit, voor zou willen pleiten, is: laten we nou al die ontwikkelingen inclusief verdichting van Te Werve, inclusief de bebouwing in De Bogaard, laten we daar nou eens één groot model voor laten maken door een gespecialiseerd bureau, er zijn er een paar van, en in één keer die verwachte verkeersontwikkelingen neerzetten. Dan hebben we ook meteen een goed argument in handen om te zien wat dat met de Beatrixlaan doet. Dan hebben we weer een argument in handen ook naar de MRDH. En ja, dan kunnen we de ontwikkelingen ook in hun samenhang bekijken en niet stukje voor beetje door hier te denken, nou, dat lossen we wel op een autoluwe zone, maar het heeft allemaal effect op elkaar.

De voorzitter: Zijn er vanuit de andere fracties nog vragen aan de wethouder? De heer Van Dam?

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, ik heb ook één punt dat ik hier graag een reactie van de wethouder zou willen horen. We hebben, het Pasgeld-dossier is, of althans Pasgeld-Oost is een dynamisch dossier geweest waar we aan het begin veel kritiek hebben ontvangen op het participatietraject dat is ingestoken. In de eerste instantie hadden inwoners toch een ander idee van het participatieproces dan uiteindelijk de bedoeling is gebleken of althans in hun opinie. Daarom ook de vraag, kijk, er ligt nu een mooi uitgangspuntendossier, daarbij zie je een heel aantal punten genoemd die betrokken worden in dit plan. Maar ik lees daar nog niet per se uit wat dan daadwerkelijk besproken gaat worden in de participatie en waar ze wel invloed op kunnen hebben. Hoe gaan wij in deze fase van het proces voorkomen dat we eenzelfde situatie creëren als in de eerste fase? Daar zou ik graag een toelichting van de wethouder op willen horen.

De voorzitter: Mevrouw Van Maarseveen.

Mevrouw Van Maarseveen (GroenLinks): Ja, dank u wel v...

De voorzitter: Daarna de heer Stam.

Mevrouw Van Maarseveen (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Ik heb in navolging van de collega van Wij nog een aantal vragen over het participatieproces. Want ik ben benieuwd of het participatieproces van 2021, dus schetsboek Pasgeld, of dat geëvalueerd is. En wat daar de leerpunten van waren en of er nu dingen anders gedaan worden of anders aangepakt worden in vergelijking met dat participatieproces van 2021. En ik was ook nog nieuwsgierig of de, zeg maar, de belanghebbenden alleen benaderd worden via website, social media en een mailnieuwsbrief? Of wordt er ook zeg maar geïnformeerd via gewoon een ouderwetse snailmail, of gewoon brief in de brievenbus? En dat was het, dank u wel.

De voorzitter: De heer Stam, aan u het woord.

De heer Stam (CU): Ja, dank voor het woord en ook de bijdrage van GroenLinks, dat zijn eigenlijk een hoop vragen gesteld die wij als ChristenUnie-fractie ook hebben. En ook inderdaad in het bijzonder van wanneer is de wethouder dan tevreden met het participatietraject en kan dat misschien ook geobjectiveerd worden? En de vraag die GroenLinks ook stelde, en die wil ik meer in het bijzonder stellen, wat is er uit het voorgaande participatietraject geleerd wat er nu anders wordt gedaan? En ja, u sprak ook over bij Te Werve dat er inderdaad op de deuren is geklopt. Wij hebben ook zorgen over hoe we de minder digitaal ontwikkelde Rijswijker betrekken bij het participatietraject, dus daar ontvangen we ook graag iets meer informatie over hoe dat vorm krijgt. Dank u wel.

De voorzitter: Nou, de wethouder kan vast ... Nee? O, nog één vragensteller, de heer Braam.

De heer Braam (Beter voor Rijswijk): Ja, ik denk: geef even anderen een keer de ruimte. Dat is ook weleens een keer aardig. Paar puntjes, allereerst in ieder geval steun ik zeker het betoog wat D66 gedaan heeft want ja, afspraak is afspraak. Er staat niet voor niets het een en ander in de motie, dus ook daar in ieder geval steun en de vraag aan de wethouder om met duidelijke toezeggingen te komen wanneer de informatie kan worden bekeken. Dan tweede punt, daar wil ik zeker even terugkomen op de twee insprekers. De eerste als het gaat om het autobedrijf, het is bijzonder belangrijk, dat geven we zeker vanuit Beter Voor Rijswijk al vaker aan, we moeten wel zorgen dat Rijswijk bereikbaar blijft en berijdbaar blijft. Het kan niet zo zijn dat we alles gaan dichtgooien. De Van Rijnweg is een discussiepunt, nou, dit zou dan een discussiepunt worden of we dat verkeersluw gaan maken of een knip gaan maken. Ja, we hebben er best wel veel moeite mee als we meerdere wegen dicht gaan gooien. Ik denk het afremmen wat we ook doen bij die tunnel, naar 30 kilometerzone wat we gaan doen op de Lindelaan, op plekken waar het logisch is om 30 kilometer van te maken, dat vinden we meer soelaas bieden dan werkelijk Rijswijk op slot gooien. Dat is één. Twee, als het gaat om groenvoorziening. Nou, daar denk ik dat we juist met GroenLinks er heel goed uit zijn gekomen als het gaat om een paar zaken. Eén is het slagenlandschap wat met rust wordt gelaten, dus daar zal geen bebouwing plaatsvinden. De TNO-locatie die nadrukkelijk bedoeld is als die straks vrijkomt om alles wat asfalt en bebouwing is, om daar groen van te maken, dat staat ook op de agenda, een behoorlijke groenstrook langs de weg, Lange Kleiweg, dat ook in ieder geval als een verbindingsstrook vast te houden. En vooral niet met onze tengels gaan zitten aan Elsenburgerbos. Dus dat is ook een belangrijke toezegging die ook in het coalitieakkoord beland is en waarmee feitelijk zeg maar een hele duidelijke groenverbinding en een groenversterking in dat gebied op de agenda staat. En dat mag zeker even benoemd worden in gedachte van het ecologisch verhaal wat we aan het begin hebben gehoord. En tot slot, voorzitter, en dan denk ik dat ik wel genoeg gezegd heb, laten we niet vergeten dat twintig jaar geleden er kassen hebben gestaan, dat in die periode er volstrekt geen enkele discussie was over de vervanging van de kassen door woningen. En op dat moment was er sprake van 260 woningen die daar zouden komen. Er is op dit moment sprake van 110. Meer dan een halvering van het aantal woningen en daarmee dus ook een behoorlijke bescherming van een deel

van het groen. Dat wil ik toch zeker ook meegeven. En eerlijkheid duurt het langst, belangrijk om dus ook vooral dat soort zaken in het achterhoofd te houden voordat we allerlei rare acties ondernemen zoals rond verkiezingstijd gebeurd is door enkele partijen.

De voorzitter: Wethouder Van de Laar. Nee. Mevrouw ...

Mevrouw Kames (Rijswijks Bealng): Ja, toch nog eventjes wat van Rijswijks Belang. Ten eerste wil ik me aansluiten bij wat al Ed Braam zei van BVR. En wij hebben nu natuurlijk ook weer mensen die ingesproken hebben wat betreft hun bedrijf en het zou toch niet zo kunnen zijn dat bedrijven straks weg moeten omdat er ook huizen gebouwd worden. Dus wij willen wel zeker dat hier ook allemaal rekening mee gehouden gaat worden. Volgende week hebben wij een vergadering. Daar gaan we ook naartoe, dat is ook een participatievergadering. Dan ben ik ook heel benieuwd wat de mensen daar te zeggen hebben. Dank je wel.

De voorzitter: Nou, dan is geloof ik iedereen aan het woord geweest die dat wilde. Dan is het woord aan de wethouder.

De heer Van de Laar: Dank u wel. Ik ga de vragen even na, en hartelijk dank aan D66 voor de headsup vanmiddag over of dat u het over die motie zou gaan hebben. Ik wist niet hoe uitgebreid u dat zou doen maar ik heb wel uitgebreid voorbereid door het dictum erbij te nemen. En dan komen een aantal vragen voorbij. En u bent ze zelf ook allemaal nagegaan. Het verkeerskundig onderzoek in Pasgeld en Kessler Park, Sweco die doet op dit moment het verkeerskundig onderzoek over hoe de Lange Kleiweg in zijn geheel ontwikkelt en dat is ook waar de heer Van Enk het over heeft, dat er absoluut een relatie is tussen het Kessler Park en wat er in Pasgeld-West gebeurt. Al is het alleen al om de verbinding voor de fiets richting het station vanuit Pasgeld-West en Oost en Parkrijk veel beter te maken zodat het heel aantrekkelijk is om van dat station gebruik te maken. Nog los van het feit dat er nu onderzocht wordt of er RijswijkBuiten een halteplaats komt voor een CitySprinter. Dat onderzoek is in de afrondende fase. En dat is de basis waarop het bestemmingsplan voor Pasgeld-West wordt gemaakt en dus het verkeerskundig onderzoek dat komt in het eerste kwartaal gereed en in het tweede kwartaal van 2023 komt het bestemmingsplan. Dus daar, in de bijlage daarvan vindt u dat onderzoek terug. De watersysteemanalyse dat is iets wat samen gemaakt wordt met het hoogheemraadschap, ook dat zal onderdeel zijn van het bestemmingsplan wat in Q2 volgend jaar gepubliceerd wordt. Dat is gebaseerd op een watersysteemanalyse en die is volgens mij uit mijn hoofd gemaakt al door de gezamenlijke coproductie is dat geloof ik, dus het hoogheemraadschap en Rijswijk. En dat komt in de waterparagraaf van het bestemmingsplan. Bij de waterberging is, iedereen refereert daaraan, kon zich herinneren dat er oorspronkelijk een meer was ingetekend door Rijkswaterstaat op de plek van het slagenlandschap. Dat hebben we toen veranderd naar het verbreden van de sloten zodat er natuurlijke oevers ontstonden. En nu is het nog onzeker, het is nog niet zeker dat het niet gebeurt maar het is zeer onzeker dat er buiten het projectgebied van de verbreding van de A4, en ook die is onzeker, maar buiten het projectgebied nog extra ergens anders waterberging nodig heeft. Maar we hebben zelf ook waterberging nodig, onder andere voor Pasgeld-West. Dat wordt opgelost, voor een deel in Pasgeld-Oost, wat nu in de eerste schetsen vrij veel water in zich heeft. Er wordt ook gekeken of dat plan, wat u oorspronkelijk ook nog heeft gezien, dus het verbreden van die sloten, of dat ook nog een opportuun plan is. Voor de biodiversiteit werd toen geacht dat dat gebied in ieder geval een heel stuk interessanter zou maken, onder andere voor de lepelaar die er af en toe al zit maar dan misschien wel vaker daar landt. U heeft ook uit mijn hoofd de hemelwaterverordening vorig jaar vastgesteld, dat is het nieuwe beleid ten aanzien van klimaat, die normen zijn strenger geworden. En dat betekent dat op de kavels zelf waterberging gemaakt moet worden of in ieder geval allerlei maatregelen waardoor het water minder snel de riolering in gaat, om de capaciteit van de riolering te kunnen beheersen bij

grote klimaatbuien. En daar hebben we heel aardige discussies over gevoerd, bijvoorbeeld in het Havenkwartier, waar je nota bene naast het water zit, maar ook daar geldt dat je niet alles meteen in de haven kunt spuien maar via trapsgewijs het eigenlijk in de bebouwde omgeving ... Dus de vraag van de heer Dolmans, waar gaat die berging heen, voor een deel is dat dus binnen het plan, in de openbare ruimte door extra water te graven maar ook de gebouwen zelf. Het TAUW-rapport, ja, dat staat misschien wat ongelukkig geformuleerd, zo ver als mogelijk, maar dat is wel de start, het uitgangspunt dus, met andere woorden, waarop Synchron op dit moment aan het ontwerpen is. En ze willen daar zelf ook nog, dat staat niet omschreven in het TAUW-rapport, maar zij willen daar wel een showcase van maken voor een groene ontwikkeling, onder andere met houtbouw en dat soort zaken. Maar ik denk dat we daar ook bij de Sionsgaarde-bijeenkomst, maar dat houd ik even onder voorbehoud want misschien moeten we ons wel echt concentreren op de GREX zelf en daar is dit geen onderdeel van. Maar dat ten aanzien van het TAUW-rapport. Een normeringskader voor klimaatadaptief bouwen, dat is er nog niet. En dat komt in die zin ook niet, niet voor het bestemmingsplan, dus daar zullen we zelf goed moeten kijken of we daar, of dat voldoet aan onze maatstaven. Kijk, wij zijn wel onderdeel van het klimaatadaptief bouwen convenant. Dat is de afgelopen vier jaar een gezamenlijke actie geweest van de markt en de overheid om standaarden te ontwikkelen. Die nemen wij ook mee als het gaat richting ontwikkelaars. En we hebben twee weken geleden een nieuwe stap daartoe gezet door niet alleen naar de nieuwbouw te kijken waar die standaarden voor ontwikkeld worden maar ook naar de bestaande gebouwen om te kijken bij renovaties en hoe daar de natuurinclusieve en klimaatadaptieve maatregelen toe te passen. En waarom is dat prettig, een standaard, om toch even volledig te zijn? Dan is het voor iedereen duidelijk en is er ook een gelijk speelveld. En dan worden gemeenten niet tegen elkaar uitgespeeld, worden marktpartijen niet tegen elkaar uitgespeeld, dan weten we gewoon, qua prijs, dit is de standaard hoe wij in de regio klimaatadaptief bouwen. De vragen ... O ja, ik wilde nog een wedervraag stellen eigenlijk aan het CDA als we één verkeersmodel hebben met alle ontwikkelingen daarin, op welke wijze zou u die informatie tot u willen nemen? Zullen we daar een avond voor organiseren of niet, dat is misschien iets voor de tweede termijn, maar ik besef ook dat vanuit mijn portefeuille best wel een aanslag op uw agenda wordt gedaan voor alle avonden die worden georganiseerd, maar ik kan me iets voorstellen omdat we ook met de mobiliteitsstrategie voor de zomer eigenlijk naar u toe willen komen, dat we in dat kader toch een ook meer een benen op tafel-sessie misschien organiseren over de verkeersmodellen en hoe we daarnaar omkijken. Dus als u daar zo meteen een reactie op zou willen geven, graag. Wij, is het duidelijk voor de participanten waar de participatie over gaat? Op pagina 7 heb ik zonet even snel gezien staat dat staatje van waar gaat het over en waar kunnen we over meedenken, dat is vanuit het participatiebeleid die ladder van informeren tot en met besluiten. Over welke onderwerpen wordt geparticipeerd? En dat gaat voor een deel over de openbare ruimte en voor een deel over de vergroening. Dus in die zin is dat duidelijk maar ik denk dat het wel een tip is, want u geeft om op 14 december waar mevrouw Kames ook aanwezig is, om daar ook duidelijk te maken waar, ja, wat de kaders zijn van die participatie. Om teleurstellingen te voorkomen, maar ik wil daar ook gelijk bij aantekenen dat er sommige mensen het pertinent oneens zijn met uw besluit om daar maximaal 110 woningen te bouwen en dat vanuit die hoek mogelijk altijd wel bepaalde kritiek zal komen over hoe de participatie verloopt, zonder daar badinerend over te zijn of zoiets dergelijks, maar ik neem dit mee dat het duidelijk die afbakening laat zien. Wat hebben we geleerd van het participatieproces over het schetsboek? Dat heb ik nu niet paraat, in de zin van ik zou er algemeenheden over kunnen zeggen maar ik wil me daar niet te makkelijk van afmaken, dus daar zou ik even schriftelijk op terug willen komen, of dat echt geëvalueerd is en wat dan specifiek de punten zijn. Wij hebben wel het participatiebeleid in zijn algemeenheid vorig jaar geloof ik geëvalueerd, daar heeft u de evaluatie toegestuurd gekregen. Gaan de inwoners alleen maar informatie krijgen via digitale middelen? Nee, ze krijgen ook bewonersbrieven en ik denk wat misschien nog wel belangrijk is, we gaan in Pasgeld-Oost niet de, ja, de Synchron en de gemeente al helemaal niet langs alle deuren om aan te kloppen of iedereen op de hoogte is, maar dit is zoals ook al eerder wel gezegd een

enorm levendig onderwerp en die avonden worden in de regel ook wel druk bezocht en via social media, nou ja, dat is dan weer digitaal natuurlijk. Maar ik heb het idee dat er alleen al ook al vanuit die levendigheid die discussie ook plaatsvindt, ook van mensen die minder digitaal betrokken zijn. Maar misschien is dit een vraag die we op 14 december zouden kunnen stellen van of we nog andere middelen zouden moeten instellen. Dus en bewonersbrieven en daadwerkelijk fysieke avonden, drie in totaal in dit geval. De duidelijke toezeggingen, BVR, ik heb daar ten aanzien van de motie in ieder geval op gereageerd. Een aantal dingen ten aanzien van het op slot gooien of bijvoorbeeld de knip waarover gesproken wordt als het gaat over de Lange Kleiweg. Ik heb daar het vorige forum ook over gezegd: ja, dat is een afweging die we samen moeten gaan maken. En welke belangen laten we daarin prevaleren of, dat is echt een politieke afweging en ook een inhoudelijke afweging. Vinden we het vervelend dat er heel veel verkeer en sluipverkeer vanuit de A4 of de Prinses Beatrixlaan, Delft of heel veel verkeer van rondom die woningen gaan komen, hoe verhoudt zich dat tot de verkeersveiligheid? Als er meer verkeer komt zullen we de Lange Kleiweg, en dat is wel een van de conclusies van Sweco ook, fors moeten opwaarderen en ja, dat zou je vanuit een natuurperspectief ook afwaarderen kunnen noemen. Dat daar een grotere verbreding moet komen, veiliger, die fietspaden liggen al apart maar die moeten dan waarschijnlijk ook verbreed worden. Dus dat is een hele discussie die nu gaat komen, die staat los eigenlijk van het bestemmingsplan, is een apart verkeersbesluit maar we gaan het natuurlijk wel tegelijkertijd bespreken. De TNO-locatie, daar is iets over gezegd inderdaad in het coalitieakkoord, over een groene ontwikkeling. Daar liggen een aantal scenario's, hebben KuiperCompagnons gevraagd om daarover na te denken. Daar kan je niet zomaar een park van maken, daar zijn meerdere mogelijkheden, en de vraag is of een park ook wel op die plek het handigst is. Ik denk dat dat iets is waar we, nou, ik zou bijna niet, ik durf het bijna niet te zeggen, maar ook een avond moeten organiseren. Maar op dit moment is dat nog niet im Frage. Als dat voorbijkomt dan kom ik er gewoon bij u op terug. De ChristenUnie vroeg, o ja, geobjectiveerd worden, kan participatie geobjectiveerd worden? Ja, dat is een ... Dat is ook zo'n vraag wat in het kader van de Omgevingswet, zou je bijna kunnen zeggen. Als een projectontwikkelaar aan de participatie geslagen is, hoe kunnen wij dat nou als politiek waarderen? En in welk geval, want u vroeg ook: wat wilt u de uitkomst vinden, wat vindt u nou de ideale uitkomst van de participatie? En ik wil dat iedereen betrokken is en idealiter is er een participatie die ertoe leidt dat het uiteindelijke product (waarover binnen de afbakening waarover geparticipeerd wordt) dat product omhooggaat en dat er een draagvlak ook is ... De kwaliteit van het product omhooggaat en dat er draagvlak is voor de ontwikkeling zoals die zich voordoet, dus dat zou ik heel erg mooi vinden als dat op zich de uitkomst is. Maar het is ook iets waar u zelf over na kunt denken of zulke participatie geobjectiveerd kan worden, al die verschillende belangen. En dan heb ik alle vragen gehad. 14 december, mevrouw Kames, dan bent u aanwezig, daar mag u allen zijn. Ik vraag u wel daar als raadslid terughoudend te zijn om zelf mee te gaan participeren. Want het is wel een bewonersavond. Voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Ja. Dank wethouder, om op dat laatste terug te komen, we zijn ook heel nadrukkelijk als toehoorder uitgenodigd. Met dus ook een, ja, weer een oproep naar de raad, of naar het forum, om u daar ook vooraf voor op te geven als u daar interesse in heeft. In tweede termijn, is die nog noodzakelijk? Ja, vanuit D66 zeker. Heer Dommels.

De heer Dommels (D66): Dank u wel, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Ik constateer dat, zij het iets later dan indertijd is toegezegd, dat in ieder geval verkeerskundig onderzoek, de watersysteemanalyse en de nadere uitleg over de waterberging, dat dat terugkomt bij de behandeling van het bestemmingsplan in tweede kwartaal 2023. Waarvoor dank. Dan heb ik de wethouder ook horen zeggen dat het TAUW-rapport nog steeds als uitgangspunt wordt gehanteerd bij de ontwikkeling van het gebied. Ook daarvoor dank voor de verheldering. En tenslotte, het normerings- en toetsingskader voor het groene klimaatadaptief bouwen, daar begreep ik het antwoord van de wethouder niet helemaal. Want aan de ene kant zegt hij van het komt er niet,

aan de andere kant vertelt hij wel dat er een standaard in ontwikkeling is. Ja, wie ontwikkelt die standaard, wie beoordeelt die standaard? Hebben wij daar als raad nog iets over te vertellen? Dus misschien kunt u wat verduidelijken wat daar precies de bedoeling is. Dank u wel.

De voorzitter: Dank voor uw inbreng. De heer Stam. En daarna de heer Van Enk.

De heer Stam (CU): Ja, dank u wel. Nog even over het objectiveren, het is toch wel iets wat je naar mijn mening wel kunt objectiveren, of een participatietraject geslaagd is. Ik was in ieder geval benieuwd ernaar of dat, of inderdaad, wat u daar zelf van vindt. Dat u kunt zeggen van nou, ik ben tevreden als 80 procent van de bewoners van de wijk bijvoorbeeld heeft geparticipeerd op een of andere manier. Dus daar zijn wij benieuwd naar, wat vindt u daar zelf van? En ten tweede, u nam al een voorschot daar misschien op, maar ik was nog even benieuwd of u kunt toezeggen dat op 14 december inderdaad geïnventariseerd wordt of de bewoners en de betrokkenen tevreden zijn met de manier waarop met ze gecommuniceerd wordt of dat daar nog, nou ja, of dat daar nog andere behoeften voor zijn, want als dat niet zo is dan weten we dat ook en dat zou heel mooi zijn. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ja, wat betreft het verkeerskundig onderzoek. Ik vind het prima, benen op tafelsessies, maar wat ik met name bedoelde, mijn zorg van de cumulatieve effecten van onze bouwlocaties. En de optelsom, wat die doet met onze doorgangswegen. Want die staan allemaal in verbinding met elkaar, ook via die bouwlocaties. En daar zou ik wel een keer het totaal plaatje van willen zien. Het is natuurlijk heel mooi als we met een model ook varianten kunnen bespreken, maar ik denk dat een heleboel keuzes in de bouwlocaties al gemaakt zijn, dus het gaat mij met name om de effecten. En concreet herinner ik mij dat we rond de Havenlocatie hebben gezegd: laten we vast beginnen met die verkeerslichtinstallaties aan te passen zodat we kunnen zien, proefondervindelijk, of dat die files die daar zijn oplost eind van de middag. Dan hebben we een soort bewijs van nou, dat dat in potentie ook meer verkeer aan zou kunnen. En ik heb daar niks meer van gehoord. Dus daar ben ik erg benieuwd naar.

De voorzitter: Zijn er nog anderen die in tweede termijn het woord ... Ja, mevrouw Van Maarseveen.

Mevrouw Van Maarseveen (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter en dank u wel voor uw antwoorden over de eventuele evaluatie, dus nou ja, we wachten antwoorden af. Was nog één ding waar ik wel nieuwsgierig naar ben, of er dingen zijn die u nu anders aanpakt in vergelijking met het participatieproces van 2021. Dus zijn er al dingen die nu anders gedaan zijn, worden?

De voorzitter: Verder nog aanvullende vragen vanuit anderen? Nee, dan geef ik het woord weer aan de wethouder voor de tweede termijn.

De heer Van de Laar: Ja, in omgekeerde volgorde van de vragenstellers. Ja, het is een totaal ander proces dan in 2001, het is een gigantisch participatieproces. We weten denk ik allemaal nog hoeveel dat toen gekost heeft, alles bij elkaar. En uiteindelijk heeft geleid tot de hoofdplanstructuur die u op 12 oktober vorig jaar heeft goedgekeurd waarbij u heeft aangegeven dat er maximaal 110 woningen in Pasgeld-Oost en maximaal 1.000 woningen in Pasgeld-West waarop het bestemmingsplan is gebaseerd, gebouwd zouden kunnen worden. Daar hebben we als gemeente toen regie gevoerd en opdracht toe gegeven aan een bureau die dat deed, en datzelfde bureau is nu overigens ook, in een heel andere vorm overigens, actief bij de herinrichting van de Geestbrugweg en de Herenstraat. Maar toen hebben we ook dagen georganiseerd en uitjes en

wandelingen en avonden. En dit is de grootste wijziging eigenlijk hier, dat het heel geconcentreerd gaat over het ontwikkelen van die 110 woningen, en dan specifiek afgebakend tot en met onder andere de openbare ruimte, de invulling van de groenstructuren, de invulling van de wandel- en fietsverbindingen et cetera. Dus het is heel erg afgebakend en door Synchroon en in afstemming met de gemeente natuurlijk, en heel overzichtelijk in drie avonden. Plus de digitale participatie daaromheen met een duidelijk doel. Dus dat is het grote verschil. CDA, de optelsom van de bouwlocaties, helder. Overigens, de intelligente verkeersregelinstallaties, de IVRI's, die zijn voor een deel geïmplementeerd al op de Veraartlaan en de kruising die daarna komt, en nu wordt de software geïnstalleerd op de overige punten van de Burgemeester Elsenlaan. Wat een IVRI doet is dat die ziet dat er een auto aan komt en dan als de verkeerssituatie daar toelaat dan op groen gaat. Maar je ziet dat op de Burgemeester Elsenlaan in een afgebakende periode op de dag zoveel auto's staan dat dat eigenlijk het IVRI, het intelligente gehalte daarvan eigenlijk weinig effect heeft omdat die auto's daar nu eenmaal staan, maar dat onderbouwt denk ik helemaal uw punt wat u maakt dat de wegen vollopen en dat is misschien ook iets van het volgende punt, het is heel erg nodig om na te denken in dat perspectief hoe we omgaan met mobiliteit in de komende jaren. Dus dat komt misschien zo meteen nog terug, ook als je kijkt naar de aantallen in de omgeving die om ons heen die gebouwd worden.

De heer Van Enk (CDA): Voorzitter, voorzitter.

De voorzitter: Ja. Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Dat is des te meer pijnlijk omdat uw voorganger, uw ambtsvoorganger, in een vorig college bij hoog en bij laag bezwoer dat bouwen in Havenkwartier mogelijk was als we die aanpassingen zouden doen. En de reden dat we dat niet met zijn allen in de raad geloofden was ook de reden om er een motie over aan te nemen en die maatregelen eerder in te voeren. Dus ik ben niet helemaal verrast over de bevindingen die u hier schetst maar het prangt des te meer, het klemt des te meer dat we echt die effecten moeten weten om te zien wat we nog meer aan maatregelen moeten nemen voordat die bouwlocaties allemaal klaar zijn. Hetzelfde als dat Den Haag dat doet zonder zich te bekreunen om de verkeerseffecten hier in Rijswijk. Dat komt allemaal bij elkaar.

De heer Van de Laar: Het is zo dat we nog steeds gewoon kunnen bouwen in het Havenkwartier. Dat wat we toen hebben gezegd bij het ontwikkelkader dat geldt nog steeds, die kantoren zijn ook niet gebouwd voor de leegstand, daar zitten allemaal diepe parkeergarages onder die gevuld kunnen worden en dat wordt nu allemaal opgeknapt natuurlijk, en het is een robuust verkeersnetwerk daar. En het is zo dat er tijdens de spits files ontstaan en daarom heet het ook spits. Dus de discussie gaat echt over hoe gaan we om met mobiliteit en misschien met werken, met wonen, en wat voor een type verkeer is het ook? En daar zou ook wel onderzoek nog verder interessant zijn, waar komen die verkeersstromen nou vandaan? En dat dus ook, op die manier kunnen we daarnaar kijken maar er is denk ik nooit gezegd dat de files kunnen oplossen door stoplichten daar neer te zetten, maar het heeft absoluut natuurlijk wel een effect. Het is op dit moment, vind ik zelf, al heel prettig om over de Veraartlaan te rijden want ze zien meteen dat je aankomt, en dan krijg je daar ook wel de voorrang. Ten aanzien van de ChristenUnie over wat ik vind van de participatie. Ja, dat zou, uitnodigt tot een grote discussie over wat participatie aan moet voldoen, ik denk, ik zou dat toch willen verzetten naar de discussie over het participatiebeleid die we volgend jaar, als het goed is, gaan voeren of het ... Nou, van die planning houd ik me even af. Maar wat ik wel al zei is u heeft het net over outputindicatoren, tachtig procent van de mensen die meedoen en zo, en mijn antwoord was meer gericht op de outcome. Dus het zou wel mooi zijn als daar meer een tevredenheid over bestaat met de ontwikkeling die er is, dat men daarbij betrokken is, dat de buurt voor mijn part 100 procent weet wat daar gaande is en begrijpt waarom het gebeurt. En dan

zullen er altijd nog voorstanders zijn en tegenstanders. Participatie is voor mij, en dat zei uw eigen fractievoorzitter de laatste raadsvergadering toen we het hadden over de bouw van twee extra parkeerboxen aan de Van Vredenburglaan, participatie wil niet zeggen dat iedereen het ermee eens is. En dat vond ik heel treffend verwoord door mevrouw Harmsen. En dan D66 die vraagt naar klimaatadaptief bouwen en de betekenis van dat convenant. En ik was eigenlijk, niet om me daar nu van af te maken, maar misschien is het toch wel de moeite waard om een raadsinformatiebrief daarover toe te sturen, wat is dat convenant, wat betekent dat wat er nu verder is afgesproken over de bestaande bouw, en dan dat er ook iets meegestuurd kan worden over de inhoud ervan, want dat gaat vrij uitgebreid. Ja. Dat waren de vragen die ik genoteerd heb in deze ronde, voorzitter.

De voorzitter: U bent veel aan het woord, wethouder Van de Laar, maar dat komt doordat bijna alle RIB's op u terecht komen, op uw bordje liggen, laat ik het zo zeggen. Hartelijk dank. Dan sluiten we ook deze RIB af in debat en dan gaan we over naar de laatste aan het begin van deze avond geagendeerde RIB door Rijswijks Belang en de VVD over de MIRT. Dan wil ik graag deze twee fracties als eerste het woord geven. Ik wil u wel er even op wijzen dat het nu tien over half elf is, we hebben nog een vragenuur, weliswaar met drie vragen maar het zijn geen vragen die even schriftelijk beantwoord kunnen worden. Dus graag to the point, zowel in de vragensteller, aan de vragenstellende kant als in de beantwoording. Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Wat gaat Rijswijk doen? De infrastructuur, die kan het echt niet aan. Rijswijk krijgt 13 miljoen van de 4,8 miljard en zou het niet billijk zijn om dan meteen maar die Beatrixtunnel te gaan bouwen? Er wordt gedacht dat mensen het OV en de fiets gaan nemen, maar de werkelijkheid is dat er steeds meer auto's bij komen. Heeft u de cijfers al van Rijswijk? Geloof me, 35 duizend huizen erbij is gewoon 35 duizend auto's erbij. Het is echt niet realistisch om te denken dat het niet zo is. De Haagweg is terwijl al het verkeer van Ypenburg en Leidschenveen erdoorheen gaat, van twee rijbanen naar één gegaan. Het is daarbij altijd 's morgens en in de middag filerijden. Men wil ook vergroenen. Ik vraag me af: waar? Misschien op het dak van de huizen? Gaan we straks aan tolheffing doen? En hoe zit het met de stikstof? De koeien in de wei moeten weg, maar er komen wel 35 duizend huizen bij. Ik zou willen adviseren om niet te gaan bouwen voordat er eerst goede plannen op tafel liggen over de infrastructuur. Den Haag heeft Rijswijk nodig, kom nu met je eisen. Wat bent u ook bereid Haagse auto's te weigeren? Het is echt vijf voor twaalf. Het volgende college krijgt straks grote problemen om alles op te lossen. Dit was mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dan de heer Oelen. Ja.

De heer Oelen (VVD): Dank, voorzitter. College, wethouder, dank voor de terugkoppeling via deze korte brief, wel korte brief maar het gaat over een heel groot onderwerp in aanvulling op de mededeling in het vorige forum. Toch een aantal zaken die we willen agenderen, want we willen toch graag duidelijkheid hebben over ook het resultaat van die onderhandelingen, en u, bleek in het vorige forum, was zelfs deel van het onderhandelingsteam wat met het Rijk onderhandelde. Want Rijswijk heeft bij het tekenen van de intentieverklaring indertijd een aantal voorwaarden verbonden aan het wel of niet meedoen aan dat hele CID-verhaal. En ja, de vraag is, wat komt er nou aan die eisen, of die wensen zijn het geloof ik, wat komt daar nou eigenlijk van terecht? Een daarvan is de samenwerking met de regio rondom het oplossen van mobiliteitsvraagstukken. Dat is er zo toen in geformuleerd maar we wilden raadsbreed eigenlijk gewoon de ondertunneling van de Beatrixlaan binnenhalen. En ja, in het hele MIRT-verhaal zien we daar niet zo heel veel van terug. Dus wil de wethouder daar iets over reflecteren? En we zien ook dat de problematiek eigenlijk alleen maar groter gaat worden. Mijnheer Van Enk heeft het nog over de dorpsmobiliteitsproblematiek, maar ik wil het ook graag hebben over de meer regionale problematiek, MegaStores gaan geschrapt worden,

enorme woonopgave die in het Laakhavengebied gerealiseerd gaat worden, negenduizend woningen. Ja, dat vereist gewoon een nieuwe visie op de totale mobiliteit in deze regio, die veel breder gaat worden dan alleen maar het CID. In hoeverre is dat al betrokken in die hele discussie rondom het MIRT of gaan we zo meteen alleen maar een Haags probleem oplossen voor wat betreft de Binckhorst, terwijl er andere problemen zich ook alweer gaan voordoen? En in hoeverre is ook de andere buur Delft hierbij betrokken, want die heeft zich inmiddels ook al geroerd in het hele vraagstuk. Die zeggen van ja, wat gebeurt er nou eigenlijk, er worden alleen allerlei afspraken gemaakt waar wij helemaal niet blij mee zijn. Dus ik zou graag aan de wethouder willen vragen, met nogmaals complimenten hoor, voor het binnenhalen van 14 miljoen aan kraaltjes en spiegeltjes, maar lossen wij hier wel een probleem mee op waar wij echt blij mee moeten zijn? Dat voor zover de eerste termijn, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: In ieder geval een uitdagende afsluiting voor de wethouder lijkt me om op te beantwoorden, om op te antwoorden. Maar er zijn vast nog andere partijen die ook hun zegje willen doen, vragen willen stellen.

De heer van Enk (CDA): Mag ik eerst even het antwoord van de wethouder afwachten dan? Er zijn al genoeg vragen gesteld.

De voorzitter: Oké. Ja, dank. Dank. Zijn er andere fracties? Nee. Dan wethouder Van de Laar.

De heer Van de Laar: Dank u wel, ook voor de complimenten en het waarvoor we hier vandaag ook een gebakje hebben die bij alle 23 gemeenten zijn uitgedeeld. Want het wordt wel gezien als een grote mijlpaal. De afgelopen jaren is niet meer zoveel geld geïnvesteerd, waarbij van de beschikbare middelen er bijna of meer dan een kwart in onze regio geïnvesteerd is. En dat geeft twee dingen aan. En u vraagt naar een grotere visie op het geheel van hoe kunnen we die woningbouw ook aan, en de propositie om het zo, het voorstel, dat we als zuidelijke Randstad hebben neergelegd. En niet alleen in het kader van dit bedrag voor die infrastructuur maar ook richting Hugo de Jonge via Anne Koning met het woonbod et cetera. Hoe is dat hier zoveel huizen gebouwd zouden kunnen worden, en vooral ook binnenstedelijk, op het moment dat er geïnvesteerd wordt in de infrastructuur en dan vooral het openbaar vervoer en fiets. En openbaar vervoer in de breedste zin van het woord, dat is onderdeel van die 4,8 miljard. Dat is de traditionele trein en de stations die erbij horen. De verbindingen rondom de stations, verbindingen met voet, verbindingen met de fiets. Maar ook nieuwe typen vervoer of rails zoals de CitySprinter moet worden, dat is dus een snelle verbinding, ongeveer zoals de RandstadRail. Ook die, en het metronet rondom Rotterdam, worden verbeterd. En nou, zo gaat dat rijtje door. En dat is de visie erachter, investeren in het openbaar vervoer om de bereikbaarheid met het openbaar vervoer te vergroten, de doorstroming via het openbaar vervoer te vergroten, en ook de doorstroming en de bereikbaarheid en de veiligheid per fiets te vergroten. En her en der ook wat infrastructurele wijzigingen aan met de auto te doen. Maar het grote geheel en de visie aan de kant van degenen die het voorstel hebben gedaan, namelijk wij, en aan de kant van het kabinet in dezen is dat het openbaar vervoer de grote sleutel is in de huizenbouw. En dat is ook de reden waarom er in Den Haag vooral wordt geïnvesteerd in woningbouw rondom de stations, Holland Spoor en het centraal station waarvan je mag verwachten dat daar, als je midden in dat nieuwe centrum wil gaan wonen, dat je daar dan gebruik maakt van het openbaar vervoer. En dat geldt ook voor Rotterdam waar binnenstedelijk nieuwe stations worden ontwikkeld en een brug wordt gebouwd. En in iets mindere mate, maar we maken daar toch volledig onderdeel van uit in het stedelijk gebied, geldt dat ook voor ons en dan worden wij ook gezien, en zo hebben wij onszelf ook gepresenteerd, als een locatie die heel goed bereikbaar is met het openbaar vervoer, want we hebben ook een station en daar komt mogelijk een halte bij. De besluiten die genomen zijn ten aanzien van de

Oude Lijn zoals dat heet, en het station RijswijkBuiten, dat is een ander type besluit dan dat genomen is voor CID-Binckhorst. Zo'n MIRT-project kent allerlei verschillende poortjes om het zo te zeggen, en voor de Oude Lijn staan we nu voor het eerste poortje om te onderzoeken of dat een haalbare kaart is en hoe dat precies technisch in elkaar zit en hoeveel daar mogelijkwijs nog extra zou gaan kosten. En voor de CID-Binckhorst is het al veel meer uitgewerkt; zijn al die varianten al afgewogen en zijn voorkeursvarianten opgesteld, en is er ook daar op basis daarvan geld vrijgemaakt. Maar daar moeten we zelf wel nog goedkeuring aan verlenen of we gebruik willen maken van dat geld, daar komt het dan feitelijk op neer. En de vraag over hoe de intentieovereenkomst specifiek ten aanzien van de Geestbrugweg en de voorkeursvariant van de CID-Binckhorst, namelijk vooral tramlijn 1, hoe voldaan is, dat moet (daar heeft ook de bestuursovereenkomst nog van grote invloed) die moet nog gemaakt worden. En de bestuursovereenkomst, daar komen heel veel punten die we af hebben gesproken in de intentieovereenkomst en die moeten daar verder worden uitgewerkt en die bestuursovereenkomst komt samen met het verdere plan naar de raad toe met een onderbouwing over ook hoe die intentieovereenkomst nou is voldaan, hoe die ten uitvoering is gebracht, komt gezamenlijk naar de raad toe. En dat is, meen ik als ik de raadsproductielijst in mijn hoofd heb, Q2 geworden. Maar ik denk dat we al voor die tijd nog een bijeenkomst hebben georganiseerd daarover. Ik heb een beetje algemeen verhaal maar ik kijk even of de onderwerpen daarin terug zijn gekomen. Ja, de Beatrixlaan is daar niet in teruggekomen in het BO MIRT omdat dat op geen enkele manier gerelateerd was. Wel op een abstract niveau of een hoger niveau dat alles effect heeft op elkaar in de regio, maar niet specifiek wat er op het bord lag van het ministerie van I&W. Het begint, de Beatrixlaan, met partijen die vinden dat hier ook daadwerkelijk een probleem is. En daar zijn we nog eigenlijk niet. En we hebben wel commitment, een soft commitment zou ik het bijna willen noemen, of het is weinig heel hard, om daar iets aan te gaan doen. Het commitment zit wel heel sterk op het proces, voordat daar misverstanden over ontstaan. De MRDH die gaat daarin meehelpen en morgenochtend om half acht zit ik met Robert van Asten, de wethouder CID-Binckhorst, voormalig wethouder mobiliteit, en de heer Keus, wethouder Leidschendam-Voorburg mobiliteit, over dit onderwerp bij elkaar. En dan zou ik zeker ook de Beatrixlaan naar voren brengen, over dat we daar echt afspraken moeten gaan maken maar dan moet ik vooral terecht bij de heer Anne Mulder met wie ik in januari waarschijnlijk een bilaterale afspraak heb, en dan staat op de agenda inderdaad samenwerking over de Beatrixlaan. We zijn met het hele college drie weken geleden in de verkeerscentrale geweest van Haaglanden, die zit op het gemeentehuis van Den Haag. En ook daar hebben we de Beatrixlaan besproken over wat daar mogelijk voor is. De gemeente Den Haag die kijkt naar oudere varianten, dus bijvoorbeeld oplossingen zoals bij de Neherkade het geval is, dat ziet er hartstikke mooi uit maar ja, wij hebben liever natuurlijk de afgelopen jaren uitgesproken dat we daar een tunnel van maken. Overigens, als we hier een tunnel aanleggen dan doen we dat in kleine mate eigenlijk voor Rijswijk maar vooral voor Hagenezen die dan zo snel mogelijk van de A4 naar Den Haag komen. De vraag is zal bovengronds, omdat er ook nog een afslag naar Wateringen zit of verschillende afslagen zijn, zal er bovengronds nog steeds altijd heel veel bestemmingsverkeer zijn. Dus of dat een file oplost bovengronds is nog maar de vraag, maar dat zijn grotere vragen. Ik ben nu bezig om het proces richting een tunnel te schetsen, en ik hoop dat ergens begin volgend jaar, kan er nu geen planning aan geven, aan u te presenteren. Wat is er allemaal voor nodig? Want dat hebben we eigenlijk, vind ik, nergens goed op papier staan over hoe we daartoe komen, want ik heb nu zelf namelijk gezien hoe zo'n BO MIRT werkt en hoe gigantisch zo'n proces is. En als wij serieus werk willen maken van bijvoorbeeld dan die tunnel, dan, ja, dan moeten we ook echt serieus dat proces in gaan. We zijn bezig geweest in het verleden met lobbyactiviteiten. Maar ik denk dat we een laagje dieper moeten gaan en daar hoop ik dan, of daar kom ik bij u op terug. Ik hoorde in het verhaal van Rijswijks Belang een aantal vragen die ik geloof ik ook wel geïnterpreteerd heb als retorische politieke vragen als gaan we een tolgeweg ... Ja, ik ben het, ik ben het nog niet van plan, het staat ook nog niet in het coalitieakkoord maar u kunt natuurlijk altijd zelf initiatiefvoorstel indienen of ... Nou ja, ik kijk naar u omdat u zo vriendelijk mij toelacht. Ja, nee, maar daarom zeg ik, het is een retorische vraag maar ik begrijp heel goed

waar de vraag vandaan komt. Heel interessant ... Nou ja, dus ik ga met Den Haag daarover in gesprek over wat we daar, nou, wat we daar gaan doen. Want het is voor hen ook een probleem hè, of althans dat die doorstroming er niet is, voor die enorme woningen die zij, woningbouwopgave die zij zelf zien. Ook vooral in Zuidwest dan, waar ze heel veel woningen willen gaan bouwen. Ja, als dat allemaal over de ... Tot nu hebben ze steeds gezegd: dat moet over de Doctor Lozerlaan, maar dat, ja, die ... Ga maar eens over de Doctor Lozer... Die staat helemaal vol. Daar worden grote infrastructurele projecten ook voorzien, dat bij de Erasmusweg, kruispunt helemaal aanpassen en zo. Maar dat is onvoldoende denk ik ook voor die ambities. Dus er is absoluut een belang ook voor Den Haag om met ons daarover in gesprek te gaan over hoe we dat gaan oplossen. En daar laat ik het voor nu even bij, voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Wethouder, dank. Ik wil in tweede termijn als er nog vragen zijn echt verzoeken om u te beperken tot deze IB. Want anders gaan we allerlei infrastructurele zaken koppelen aan deze IB. Dus graag uw beperking of uw beheersing, laat ik het, ik weet niet hoe ik het moet noemen, rondom deze IB die nu geagendeerd is en niet alle verkeersinvalsen die rondom Rijswijk te benoemen zijn. Mevrouw Kames.

Mevrouw Kames (Rijswijks Bealng): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik zie het eigenlijk meer als een waarschuwing. Dat ik daarom zeg: ga nou eerst die infrastructuur aanpakken voordat u straks dat gaat bouwen. Want straks loopt het helemaal vol. Ik hoor u net zeggen: het gaat zo goed bij de Vaillantlaan. Nou, ik zal volgende keer een filmpje maken, dat staat ook constant vast. En ik ben ook gewoon bang, we hebben het maar over OV, maar u moet ook echt iets aanpakken voor de auto's. En daarom zeg ik: die Beatrixlaan is zo verschrikkelijk belangrijk. U noemde het net ook, het Zuidwest. Dus ik zou toch echt morgen maar met Van Asten gaan zeggen: we moeten echt eerst die Beatrixtunnel doen want dan is de doorstroom in ieder geval voor de auto's wat beter, en het OV nog maar even laten zitten.

De voorzitter: Een hele duidelijke politieke visie. Dat mag. De heer Oelen, heeft u nog een tweede termijn, aanvullende vragen?

De heer Oelen (VVD): Ja. Dank, wethouder, voor de zeer uitgebreide beantwoording. U maakt het door zo uitgebreid te beantwoorden dat we een hele strenge voorzitter gaan krijgen waardoor er niet meer in de tweede termijn nog heel veel anders gezegd mag worden dan over deze IB-brief, dus dat is een hele slimme strategie, zullen we maar zeggen. Het enige wat ik dan nog maar wil zeggen, want deze IB-brief is een resultaat van een onderhandeling, en een van de elementen in die onderhandeling was ook echt de positie van Rijswijk in het grotere geheel. En u schuift dat nu door naar het besluitvormingstraject wat in eerste instantie in het voorjaar nu in Q2 staat van volgend jaar. En op het moment, en dat weten we met zijn allen hier ook, op het moment dat het dan voorligt is het slikken of stikken. Dus eigenlijk vind ik dat best wel heel erg, ja, onbevredigend dat u dat nu doorschuift. Dus ik zou heel graag willen zien een vergelijking, wat hebben we eigenlijk als Rijswijk nu gevraagd bij die intentieverklaring en wat hebben we daarvoor binnengesleept? Behalve dan die aanpassing van die Geestbrugweg inclusief de aanpassing van de toegang van de Herenstraat. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Ik zag dat de heer Van Dam ook in tweede termijn, niet in eerste maar dus in tweede termijn nog iets wilde zeggen.

De heer Van Dam (Wij.Rijswijk): Ja, mijn eerste termijn in de tweede termijn. Nou, ik zal de hele politieke beschouwing zal ik dan weglaten. Ik heb dan een korte vraag die misschien wel aansluit op wat de heer Oelen eigenlijk zegt en dat is het slikken of stikken-verhaal. Je merkt dat we daar eigenlijk als Rijswijk de afgelopen vier jaar in ieder geval vaak op terugkomen. We hebben een hele grote ontwikkeling met vijftigduizend huizen,

of vijftigduizend nieuwe inwoners aan de Binckhorst, en we gaan het alleen hebben over de Geestbrugweg. En we zien ontwikkelingen, nou ja, in onze stad genoeg, maar we gaan het steeds te laat hebben over hoe we dan de mensen naar die gebieden toe krijgen. En ik vroeg me eigenlijk af, we zeggen het nu steeds bij elk individueel punt, maar wanneer is voor ons als raad dan het moment dat we het daar precies dan over gaan hebben? Wat zijn een paar van de beslispunten, of wat zijn een paar van de dossiers waar we kunnen zeggen: oké, dan kunnen we elkaar een keer aankijken en het hebben over het algemene, over het algehele plaatje zeg maar. Dat is eigenlijk een vraag aan de wethouder, wanneer is dat moment?

De voorzitter: Mijnheer Van Enk.

De heer Van Enk (CDA): Ja voorzitter, ik denk dat ik graag die laatste vraag al wil beantwoorden, dat doen we vanavond. En ik denk als we horen wat de wethouder zegt onder meer dat de Beatrixlaan niet echt in de regio als een zwaar knelpunt wordt gezien, dan betekent dat inderdaad dat de lobby's voor zover ze zijn geweest hun doel hebben gemist. En dat betekent ook dat we om te beginnen vanaf vanavond gewoon als raad onze tanden moeten laten zien. Al die zaken hebben wel degelijk verband met elkaar. Mijnheer Oelen heeft het over dorpsproblematiek, nee, het heeft allemaal één groot probleem met elkaar en dat is dat we door deze ontwikkelingen en in Rijswijk en in Den Haag hier in Rijswijk volledig vast komen te zitten qua verkeer. Nog maar om te zwijgen van het feit dat de bewonersverenigingen rond de Geestbrugweg zich voor de verkiezingen enorm hebben geroerd tegen een zware tramverbinding door de Geestbrugweg. En ik een heleboel partijen heb gehoord die hebben gezegd: o nee, maar daar gaan wij voor zorgen dat dat niet gebeurt. Nu gebeurt alles tegelijk. En ik denk dat we daar vanavond gewoon een punt over moeten maken, ook om onze wethouder een stevige steun in de rug te geven dat dit soort ontwikkelingen voor ons niet acceptabel zijn en de tanden zijn dat wij zorgen dat de Beatrixlaan vanzelf een groot knelpunt gaat worden, namelijk dat we overal gaan knippen. Dat we gewoon poortjes gaan zetten bij de toegang vanuit de Binckhorst naar Voorburg-Rijswijk en dat we de Haagweg verder gaan knippen qua stoplichten. Dat de Burgemeester Elsenlaan, maar ook de Huis te Landelaan, waar het verkeer ook inmiddels aanzienlijk is toegenomen, het hardrijden, allemaal verkeer vanaf de snelweg naar Den Haag, overal zoekt het zijn weg en daar zitten we in Rijswijk mee. En dat is het statement wat we hier raadsbreed vanavond moeten maken.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik wil u ...

De heer Van Enk (CDA): Ik maak me geen enkele illusie, daar zijn we het allemaal over eens, en dat kunnen we niet over onze kant laten gaan. En er moet eens een flinke infrastructuurmaatregel komen om dat leed te lenigen en anders rijden ze allemaal inderdaad maar om Rijswijk heen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, ik wil u er even op wijzen dat hier een IB voorligt, dat we hier niet raadsbreed op dit moment bij elkaar zijn. Als u dit raadsbreed wil behandelen dan zult u het ook moeten agenderen in de raad. Want we gaan hier nu een discussie voeren die een heel politiek karakter krijgt op basis van een IB die geagendeerd is vanavond vroeg in deze vergadering. We zitten hier nogmaals niet raadsbreed bij elkaar. Ik geef alsnog even het woord aan de wethouder ...

De heer Van Enk (CDA): Ik denk dat niemand daar bezwaar tegen heeft, voorzitter.

De voorzitter: Om antwoorden te geven, inhoudelijke antwoorden te geven op de vragen die zijn gesteld, maar geen politieke discussie hier over een IB uit te lokken.

De heer Van de Laar: Voorzitter, dank u wel. Over de IB, nog even over die onderhandelingspositie en wat ik daar zelf in heb betekend, namens de MRDH heb ik gesproken over met alle partijen, het ministerie et cetera, over hoe die 4,8 miljard het totale pakket financieel dichtgelegd wordt om het even een beetje plat te zeggen. En dat was namens de 23 gemeenten. Voor Rijswijk is, ben ik als wethouder onderdeel van de stuurgroep BO MIRT CID-Binckhorst. En daar maken we afspraken specifiek over de CID-Binckhorst en dan het gedeelte van Rijswijk daarin. En daar hebben we al regelmatig discussies gevoerd over de voorkeursvarianten, die komen naar de raad toe, die komen ook met een uitleg van die intentieovereenkomst wat ik u al heb gezegd samen met de bestuursovereenkomst waar een aantal van die punten uit de intentieovereenkomst. Of het was een intentieverklaring, moet ik precies zijn, een aantal punten ook in die bestuursovereenkomst worden opgenomen. Dus het komt allemaal naar de raad en dat is het moment waarop we in ieder geval ten aanzien van de CID-Binckhorst een besluit kunnen nemen. We hebben eerder een avond gehad waarbij we, en dat niet voor niks voor 1 november, voor 10 november, met elkaar dat we gesproken hebben over de strategie van Rijswijk ten aanzien van de CID-Binckhorst. En was ook de constatering gezien alle feiten die daar op een rij werden gepresenteerd en de dynamiek, wat gebeurt er met die tram? Of kunnen wij, wat is de positie van Rijswijk, kunnen we dat nog tegenhouden, ja of nee? Wat gebeurt er als wij tegen gaan stemmen? Hebben we dan nog recht op dat geld? Wat nu in ieder geval voorligt, dat komt dus in het voorjaar voor te liggen, is dat er geld geregeld is en dat inderdaad wij als Rijswijk onze positie moeten bepalen, hoe doen we mee in deze ontwikkelingen of doen we niet mee of laten we het ons overkomen? En dat is wel een probleem, of het ligt er maar aan hoe je er omgaat, maar ik denk dat we er toch vaak het als een probleem ervaren, dat we grotendeels een doorgangsgemeente zijn zonder een echt eigen verkeerssysteem. Omdat we zo tussen die A4 zitten en de grote steden, waarbij heel veel wegen door ons heen gebruikt worden en dat het per definitie inderdaad een regionaal verkeerssysteem is. En daarom vond ik de vraag van de heer Van Enk ook zo'n terechte om te kijken van ja, wat gebeurt er nou met al die ontwikkelingen en is daar niet een model voor, en hoe ziet dat model ervan uit? Dus daar heb ik eerder vanavond iets over gezegd.

De voorzitter: Mijnheer Van Oelen wil een interruptie plegen.

De heer Oelen (VVD): Dank voorzitter, en natuurlijk snappen we wel dat dit het onderhandelingsresultaat is. Maar misschien dat de vraag erachter is: is dit onderhandelingsresultaat, gelet ook op de positionering van Rijswijk in het grotere geheel, in de regio en de enorme opgave die we behalve dat kleine stukje over de Geestbrugweg, die we voor ons zien, is dat misschien een onvoldoende onderhandelingsresultaat voor Rijswijk, gezien de opgave die we hebben?

De heer Van de Laar: Nou, dat is uw eigen ... Kunt u zelf beoordelen.

De voorzitter: Ik heb heel erg het idee dat we een hele andere weg op gaan met dit debat, of liever gezegd de vragen hè. Technische vragen, forum. Politieke discussie in de raad. En we gaan nu hier van deze IB, nogmaals, ik heb het eerder gezegd, gaan we een heel politiek debat over voeren waar enkele fracties nu aan meedoen omdat zij dit, ja, voorbereid hebben. Ja, ik probeer het zakelijk te houden. En andere fracties denken: ja, maar dit was toch een IB die geagendeerd is op basis van inhoudelijke vragen over het stuk wat geagendeerd is? En nu worden er echt fundamentele politieke vragen gesteld.

De heer Van Enk (CDA): Ja voorzitter, wij horen dat de wethouder morgen alweer overleg heeft dus het is heel logisch vind ik dat er verschillende fracties zijn die hem wat mee willen geven. En ik denk als u zegt: ja, we zijn niet voltallig, ja, dan zit er niks anders op om dat ook snel de komende raad te agenderen. Want over een half jaar hebben we het uiteindelijke resultaat en dan kunnen we alleen maar ja of nee zeggen.

De voorzitter: Mijnheer Van Enk, niets belet u om het in de raad van 20 december als interpellatiedebat of als op een andere wijze te agenderen. Maar niet nu in dit forum. Ja, ik nodig de wethouder uit om verder de vragen nog te beantwoorden die er liggen.

De heer Van de Laar: Ja, ik was redelijk aan het eind van mijn ... Ik moest nog denken aan dat er in de raad van Den Haag onlangs een deelautoprojectproef is goedgekeurd in Den Haag Zuidwest, maar ik ben bang als ik daarop inga dat het alleen maar meer vragen ... Maar ik ben wel heel benieuwd naar de resultaten ervan. Wat ik als laatste erover wil zeggen is toch terugkomen op de conclusie, dus in het voorjaar gaan we het hebben over, of dat wordt meen ik Q2 uit mijn hoofd, over specifiek de Geestbrugweg en die tijd hebben we nodig om de bestuursovereenkomst uit te werken. Voor die tijd ligt er, heb ik bestuurlijk ook niets anders om ter besluitvorming voor te leggen. Daarnaast gaan we het in een aantal momenten in de eerste helft van volgend jaar hebben over de mobiliteitsstrategie, wat gaat over de hele mobiliteitsvisie en hoe wij als Rijswijk in die mobiliteitstransitie een rol spelen. En dat heeft dus effect ook op de, ja, in de wereld waarin we op dit moment zitten en alle ontwikkelingen om ons heen. En een laatste punt is wat we de komende jaren echt uit elkaar moeten houden, en dat gaat heel erg moeilijk zijn, is dat er in de hele regio ongelooflijke grote infrastructurele projecten op de rol staan en dat heeft een enorm effect op de verkeerdoorstroming in Rijswijk. En dat is iets anders dan het gevolg van de huizenbouw. Het een en ander heeft natuurlijk wel een beetje met elkaar te maken, maar we zien bijvoorbeeld nu, de heer Wit heeft er aan het begin van de raadsvergadering al iets over gezegd, WarmtelinQ. De Beatrixlaan wordt voor de helft afgesloten. Dat is ook een interessante periode, dat heeft dus, ja, indirect met huizenbouw te maken maar dat is ook een interessante periode omdat we dan gaan zien hoe Den Haag het verkeer van Den Haag, de Haagse inwoners, daarop gaan reageren. Maar dat tot groot plezier gaat leiden dat kan ik me niet voorstellen, maar het is wel leerzaam. Voorzitter.

De voorzitter: Dit wordt een derde termijn. Als u het wil agenderen dan raad ik u aan om dit voor ... U wil het op korte termijn, dan raad ik u aan om op 20 december dit in te brengen in de raad volgens de gebruikelijke procedure. We gaan hier niet in het forum een politieke discussie voeren. Het spijt me, en wij hebben twee termijnen gehad. Ja. Ik sluit hierbij de beraad... Of nee, niet de beraadslaging. Gewoon de bespreking van de IB. We hebben helemaal geen beraadslaging gehad.

13. Vragenuur

De voorzitter: Wij hebben nog een vragenuur met drie vragen van drie fracties. Allereerst staan de vragen van Wij in de volgorde.

De heer Zoghbi (Wij.Rijswijk): Dank je wel. Aangezien de vragensteller, voorzitter is van het forum samenleving mag ik de eer nemen om de vragen te stellen. Enige tijd is duidelijk dat het weghalen van halte Treubstraat van tram 17 tot onvrede leidt bij een groep Rijswijkse inwoners. Met al het nieuws rondom de HTM en de rooskleurige berichten van HTM-directeur Jaap Bierman en de 800 miljoen die daarmee in het rond worden gesmeten vroeg Wij. Rijswijk zich af: wat doet het college om te zorgen dat we onze mensen niet vergeten? Dit staat natuurlijk compleet dwars op het sluiten van haltes in onze gemeente. Ook is het fijn dat we een hub worden voor de mensen van Binckhorst naar Delft en omgekeerd. Maar wat houden we daar zelf aan over? We zijn inmiddels druk bezig met plannen voor het bebouwen van Kessler Park, hier komen weer aardig wat nieuwe Rijswijkers waardoor we nog meer druk krijgen op ons wegennet. Bijvoorbeeld Volmerlaan, Treubstraat. Is er in het gesprek met de HTM dat plaatsgevonden heeft enige mogelijkheid ontdekt om de halte open te kunnen houden? Dat waren de vragen, bedankt.

De voorzitter: Welke wethouder ... Dat is wethouder Van de Laar. Ja.

De heer Van de Laar: Ik deed mobiliteit. Dank voor uw vragen. Met geld rondgesmeten vind ik niet juiste bewoording om eerlijk te zijn, het gaat om heel erg veel geld inderdaad, waar ik net al van zei, afgelopen jaar unprecedented. Maar dat heeft ook heel uitgebreide bestemmingen, zoals ik dat bij het vorige stuk uitgebreid heb toegelicht. En dat is allemaal geld voor investeringen in het openbaar vervoer en in de hardware, om het zo te zeggen, en niet in de exploitatiebegroting. En de exploitatiebegroting die staat op dit moment onder druk op twee manieren, namelijk dat de reizigersaantallen nog niet zijn teruggekeerd zoals we die voor corona kenden en doordat er personeel tekort is bij de HTM en alle vervoersbedrijven, waardoor er een aantal lijnen afgeschaald moest worden. En is er een oplossing, daar hebben we het vorige forum ook over gehad. Dat bespaart 17 duizend euro ongeveer op jaarbasis en ja, als je die 17 duizend euro vind dan heb je een oplossing. Maar daarvan heb ik ook gezegd, en dat herhaal ik dan maar weer, dat we vanuit het college niet gaan voorstellen om dat gat te dichten want dan hebben we daar een oplossing gevonden voor de HTM om alle haltes in Rijswijk te sluiten omdat we in Rijswijk toch wel zelf gaan betalen, en dat is dezelfde redenering die we als raad toen ook hebben gevolgd bij bus, de buslijn waar meerdere partijen zich sterk voor hebben gemaakt, de 51, 53. Dus dat ten aanzien van over die halte, het gesprek met HTM heeft nog niet plaatsgevonden. Hoe die haltes worden geschrapt dat staat zeker op de agenda en vooral op de agenda staat hoe de HTM ook de sociale component kan meetellen. Als nou die halte zoveel mensen waren ingestapt dat er, in vergelijking met de andere haltes, dan was die halte waarschijnlijk niet geschrapt. Maar dan, dan brengt u duidelijk aan, kan je dan geen rekening houden met de sociale component. Dat gesprek dat heb ik nog niet gehad, dat staat geloof ik in de laatste week van december geagendeerd. Tot zover de beantwoording.

De voorzitter: Mijnheer Zoghbi, bent u hier tevreden mee, met dit antwoord? Ja, ik bedoel, heeft u nog vragen in tweede instantie? Nee, dit zijn de vragen van Wij. We gaan niet ...

De heer Cupedo: Aanvullende vraag.

De voorzitter: O.

De heer Cupedo (Wij.Rijswijk): Misschien hebben wij de oplossing voor u, voor de HTM. Is het misschien mogelijk om een uitruil te laten plaatsvinden van een bushalte in dit geval? En dan praat ik over de Dick de Hoogstraat, dat is de halte na de Huis te Landelaan. Dat is de halte, die is min of meer zestig meter na een andere HTM-halte. Als die kan worden opgeheven om het zo te zeggen dan kan tram 17, de bus, de halte Treubstraat gehandhaafd blijven. Dus neem het mee met uw overleg bij de HTM.

De heer Van de Laar: Ja, ik ben even aan het denken. Als u het dan zelf gaat uitleggen aan de bewoners is dat wellicht een idee. Kijk, dit is in het verlengde van, een bushalte is misschien iets anders dan een tramhalte maar ik zal de vraag zeker voorleggen. En maar het is als ik het abstraheer dezelfde vraag die de heer Van Dam eerder heeft gesteld over kunnen we niet zelf bepalen welke halte geschrapt wordt op het moment dat dat nodig is? En dan ook voor de volledigheid toch ook, de halte is nog niet geschrapt, de tram stopt er alleen niet meer. Het bushokje staat er nog, of tramhokje, en et cetera. Want het idee is dat het wat mij betreft gewoon weer gaat rijden op het moment dat dat exploitatietekort is opgelost. Daarbij moet ik aankondigen dat de energiekosten ook bij de vervoersbedrijven enorm aan het stijgen zijn, en dat dat het volgende grote probleem gaat worden.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw De Haan-Niesen (Rijswijks Belang): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor eigenlijk inderdaad hetzelfde verhaal als halte, bushalte 23. En ik heb niet het idee dat het maatschappelijke, dat de maatschappelijke impact die het teweegbrengt in Rijswijk bij het schrappen van een halte, dat die serieus genomen wordt. Voor de tweede keer hebben de omwonenden bij de Treubstraat actiegevoerd. Moet er een derde keer komen, vierde keer? Wat gaan we daarmee doen? Want nu is het weer een halte in Rijswijk en ik heb het idee dat Rijswijk elke keer de Sjaak is, om het maar zo even uit te spreken.

De heer Van de Laar: Nou, het is niet zo dat in Rijswijk de enige gemeente is waar haltes zijn geschrapt, dus dat vind ik eerlijk gezegd toch een beetje een Calimero-achtige opmerking dat Rijswijk alleen maar de Sjaak is, dat is niet zo. Maar deze discussie doet zich voor in alle gemeenten waar een halte is opgeheven. Maar u denkt er anders over.

De voorzitter: Ja, nee, maar mevrouw De Haan, u heeft deze vragen hoor ik nu hiernaast helemaal niet vooraf gesteld.

De heer Van de Laar: Nou, voor de volledigheid, ik begrijp mevrouw De Haan of die vraag in ieder geval wel en daar heb ik net ook al een antwoord op gegeven dat het gesprek nog niet heeft plaatsgevonden. U zegt dat de maatschappelijke impact, en dat heb ik ook al eerder aangegeven, dat dat heel moeilijk is voor een vervoersmaatschappij om de maatschappelijke impact mee te laten tellen omdat je heel moeilijk kunt wegen van wat, welke instappers dat zijn. Ze kijken alleen in de data naar hoeveel instappers dat zijn en ze weten niet of dat een bejaarde mevrouw is, een verpleegkundige die de hele dag ouderen gaat verzorgen of andere behoeften. Dus het is heel moeilijk voor een vervoersbedrijf. Maar ik ben er wel van overtuigd dat de vervoersbedrijven heel duidelijk door hebben dat zij een belangrijke rol vervullen in de maatschappij om mensen van A naar B te brengen voor allerlei behoeften, en dat als zij een halte opheffen dat dat een enorme impact heeft. Desalniettemin moet iemand betalen voor het exploitatietekort wat ontstaat. En als u vragen heeft over hoe kunnen we die halte, dan is het de tip: kom met een oplossing voor dat exploitatietekort. En als u dat wil financieren uit de begroting waarvan ik zeg: nou, dat lijkt me principieel geen goed idee, of als u daar andere oplossingen voor heeft dan kunnen we daarover gaan praten. Maar inderdaad, totdat die oplossing er niet is geldt het besluit van de MRDH en de HTM dat de komende twee jaar de haltes opgeheven blijven zoals ze op dit moment opgeheven zijn. En dan kunt u iedere week demonstreren maar dan is er nog steeds geen oplossing voor dat exploitatietekort. Zo zit het in elkaar. Maar, en dat heb ik eerder toegezegd, ik zal ook nog steeds onder andere dit punt ter bespreking stellen met de HTM over hoe zij daar nu in staan. Maar dan weet ik zeker dat de discussie hierover zal gaan en dat er dan gevraagd wordt naar een oplossing voor het exploitatietekort.

De voorzitter: Voorzitter. Of ik sluit hiermee de vragen rondom Wij en Rijswijks Belang inmiddels af. Dan heb ik zelf een vraag, een paar vragen als Partij van de Arbeid over de Storklaan. Nou, inmiddels inspreker heeft hierover haar zegje gedaan. Het gaat om alle verkeer dat over de smalle Storklaan moet. Leveranciers, verhuizers, ook de afvalcontainers die daar komen te staan. Is dit realistisch dat we daarmee, is de vraag van de Partij van de Arbeid, de inwoners van dat smalle straatje, huurwoningen van Rijswijk Wonen ook, vrij kwetsbare, ja, bewoners zou je kunnen zeggen, daarmee belasten? Even kort in a nutshell. Misschien dat de wethouder hier een antwoord op kan geven en vooral ook eigenlijk met de tweede vraag, bent u bereid om hierover met de inwoners gewoon nog eens in gesprek te gaan?

De heer Wit: Ja voorzitter, in dit geval ook vragensteller, mevrouw Van Nunen. Dank voor de vragen. Ja, ik denk dat het verhaal van de inspreker ook duidelijk was, het is duidelijk dat er bij de bewoners van de C.T. Storklaan onvrede is over de plaatsing van de ondergrondse afvalcontainers. Dit kwam ook duidelijk naar

voren op de bijeenkomst die er geweest is, ik geloof 17 november. Maar ik heb ook wel begrepen dat die onvrede inderdaad breder is, dat die al speelt tijdens de bouw, dat er veel overlast geweest is. Ik heb ook begrepen dat een riool kapotgereden is. Dus ja, helaas, daar kan ik niks meer aan veranderen, maar wat ik wel ga doen is goed evalueren hoe dit gegaan is en in de toekomst moeten we, denk ik ook scherper zijn op de wijze waarop wij bouwplaatsinrichtingen beoordelen. Dit is inderdaad een bouwplaatsinrichting die op die wijze aan de achterzijde is bevoorrad en dat is wellicht niet de beste plek geweest. Met betrekking tot die afvalcontainers, ja, in het verleden hebben wij een overeenkomst gesloten in 2018 dat daar zeven containers zouden komen op de achterzijde, dat is toen ook in de vergunningen meegenomen. Dat is nu naar zes teruggebracht, maar goed, is nog steeds inderdaad zes. En daar zijn ook zes zienswijzen tegen ingediend. Nou, die worden op dit moment ook nog, ja, besproken en beantwoord in een nota van beantwoording. En die wordt komende week ook in het college besproken en daar maken we dan ook de afweging hoe we met die zienswijzen en de belangen van de inwoners om zullen gaan. En dat gaan we zorgvuldig doen, dat kan ik u zeker beloven. Ik wil wel aangeven dat de oplossing die er is om tot andere oplossingen te komen, of de ruimte die er is om tot andere oplossingen te komen beperkt is. Er zijn meerdere belangen die we in de afweging mee moeten nemen, maar ja, het appel wat ik net gekregen heb van de inspreker en van u is duidelijk. Zoals gezegd, het college buigt zich over een aantal weken over dit, over de wijze waarop we met deze zienswijze omgaan en hoe we met de verdere ontsluiting van het pand omgaan. Wat ik wel begreep hebben we ook dat inderdaad de aanvoer naar, of in ieder geval de parkeergarage die daar zit, die in het verleden ook daar zat, dus die kunnen we niet zomaar omleggen. Je kan niet die parkeergarage-entree aan de andere kant gaan plaatsen, dus dat verkeer kan ik in ieder geval niet weghalen. En zoals het er nu naar uitziet, ja, nogmaals, we gaan het goed beoordelen en dan komen we met een definitief antwoord op die zienswijzen.

De voorzitter: Ja, dank. Dat is nog geen toezegging dus ik probeer het toch nog op een andere manier in tweede termijn even kort. Ook ten aanzien van die torens die eraan staan is in het verleden wel een inrit gemaakt ook voor bouw ... Ja, niet bouwverkeer maar ook verhuizers, leveranciers, dus die andere torens die al veel eerder gebouwd zijn. Toen kon het wel. Toen kon er wel een ander tijdelijk in ieder geval, een tijdelijke oprit geplaatst worden, aangelegd worden, voor in ieder geval die overlast tijdens verhuizing en bij, nou, laat ik zo zeggen, het inhuizen van de inwoners met allerlei inrichtingsmaterialen, meubilair enzovoort. Zou dat op zijn minst ook niet in deze situatie kunnen, al is het maar een tijdelijke oprit, inrit, en dan hebben we het nog niet over die vuilcontainers waar u hoop ik ook binnenkort in het college een bevredigende oplossing voor vindt samen met inwoners, bewoners van die straat.

De heer Van de Laar: Ik weet niet hoe het bij de flats eraan gegaan is, ik heb, die informatie niet. Wat ik tijdelijke, ja, voor een tijdelijke oplossing daar kunnen we naar kijken inderdaad. De entree zit wel aan die kant van de flat. Dus linksom of rechtsom moet je via die kant naar de flat toe. We kunnen natuurlijk inderdaad wel goed kijken of we zoveel mogelijk daar de situatie kunnen ontlasten in die periode dat mensen gaan inhuizen en het zal druk zijn. Dus dat gaan we zeker doen. Ja, ik weet niet of het voor u een bevredigend antwoord gaat zijn, ik weet ook niet of het voor de inwoners een bevredigend antwoord gaat zijn, uiteindelijk wat uit de zienswijze gaat komen. Wij gaan het zorgvuldig beoordelen en dat is het wat ik daarover kan zeggen.

De voorzitter: Prima. Dan zijn de laatste set vragen gesteld door D66. Of nog niet gesteld maar ingediend. U heeft het woord.

Mevrouw Van der Weij (D66): Dank u wel, voorzitter. We hebben een vraag gesteld over de toezegging van kentekencamera's op de Herenstraat. De nieuwe installatie zou bij de laatste navraag en verschuiving in

november of december al geplaatst worden. De pollers doen het al maanden niet en de situatie wordt steeds onveiliger, dus we zijn vooral benieuwd: wanneer staat nu gepland dat het geïnstalleerd wordt?

De heer Wit: Ja, conform afspraak nog wel steeds in december, zoals wij gezegd hebben. Aanstaande maandag de start van in ieder geval het plaatsen van de camera's. Het is een heel traject wat we gaan lopen, tussen 16 december en 2 januari moet er dan het systeem wat geplaatst is door het Openbaar Ministerie worden goedgekeurd. Dus van 2 tot en met 16 januari is er dan een waarschuwingsperiode, en als je dan het gebied inrijdt krijg je een waarschuwingsbrief thuis. En na 16 januari wordt de definitieve handhaving door het Openbaar Ministerie gestart. Het ontmantelen van die oude pollers dat kost wel enige tijd, we zitten ook in een kerstperiode waarin we ook de ondernemers niet te veel willen belasten met het volledig opentrekken van die straat, dus dat kost ook, ja, dat willen we netjes en prudent doen dus dat heeft ook gevolgen voor de planning. Maar uiteindelijk is de bedoeling dat dat voor het eind van het jaar afgerond is.

De voorzitter: Wethouder Van de Laar wil daar nog iets aan toevoegen, geloof ik.

De heer Van de Laar: Ja, ik wil even de vrijheid nemen, niet om over dit onderwerp maar wel binnen de orde van deze vergadering de opmerking maken ten aanzien van het vorige punt. Want ik merkte dat er een enorme behoefte is om over die mobiliteitsvisie en strategie te praten en dan specifiek ook, dat is geagendeerd rondom die mobiliteitsstrategie, dan hebben we ook echt een stuk om over te praten. En ten aanzien van CID-Binckhorst zouden we ook al eerder iets kunnen agenderen dan helemaal te wachten op die bestuursovereenkomst. We hebben namelijk op uw verzoek, uw opdracht, een second opinion voor de weging van de alternatieve varianten van de tramroute laten uitvoeren. Die second opinion is in de afrondende fase en die zouden we kunnen agenderen, maar dat is denk ik dan niet voor de twintigste maar wel de eerstvolgende raadsvergadering daarna. Dus dat doe ik u toe als suggestie voor het presidium bijvoorbeeld.

De voorzitter: Ja, maar ik dacht dat u iets wilde toevoegen aan wat de heer Wit zei, want ...

De heer Van de Laar: Nee, maar sorry voor mijn brutaliteit.

De voorzitter: Ik was nog niet klaar met mevrouw Van der Weij. Want die heeft nog een tweede termijn.

Mevrouw Van der Weij (D66): Dank u wel, voorzitter. Nog een kleine wedervraag. U zegt: ontmanteling van de pollers komt na zeg maar de kerstperiode en drukke periode in de straten, heeft u enig idee wanneer ongeveer, qua tijdslijnen?

De heer Wit: We starten, de verwachting is dat het ontmantelen van de pollers in Rijswijk wel doorloopt tot na de kerst. We gaan daarmee beginnen op 12 december dus met het plaatsen van camera's en ontmantelen van de oude pollers. Dus dat is wel een behoorlijke periode, er zit ook behoorlijk veel werk aan. Dus dat is de informatie die ik nu heb. Na de kerst moeten ze er weg zijn en dan moeten de nieuwe pollers er staan. Of in ieder geval, de kentekenregistratie moet er staan, sorry.

De voorzitter: Oké. Tevreden? En dank, wethouder Van de Laar, voor uw suggestie. Dat kan inderdaad meegenomen worden in het presidium. En dat wordt dan begin volgend jaar. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van ... Aan het einde gekomen, Danny, mijnheer Van Dam, van deze toch wel vrije lange en enerverende vergadering moet ik zeggen, het was me een waar genoegen als voorzitter. Ik sluit de vergadering en ... Ja. Ik sluit de vergadering en wens u wel thuis en tot de volgende keer bij een forum dan wel een andere gelegenheid. Dank u wel.